

**T.C.
ADALET BAKANLIĞI
İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı**

**AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ
KARARLARI BÜLTENİ**

(Seçme Kararlar)

Ekim - Kasım 2021

İçindekiler

YAŞAM HAKKI.....	1
İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE YASAĞI.....	4
ADİL YARGILANMA HAKKI	7
ÖZEL HAYATA SAYGI HAKKI.....	18
DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ	25
İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ.....	27
MÜLKİYET HAKKI	36

1

YAŞAM HAKKI

1- *F.G. / İsveç¹ Kararı*

Öz: *Bu karar, başvuranın sığınma talebinde bulunurken ileri sürdüğü gerekçeler incelenmeden sınır dışı kararı verilmesinin yaşam hakkı ve kötü muamele yasağını ihlal etmesi hakkındadır.*

Başvuran, İran'daki rejime muhalif olduğunu ve İran'da bulunduğu süre içinde bu kapsamda birtakım faaliyetler yürüttüğünü gerekçe göstererek İsveç'e sığınma başvurusunda bulunmuştur. Sığınma işlemleri sırasında (İsveç'te) din değiştirdiğinden bahsetmiş olsa da, sığınma talebinde bu gerekçeye dayanmayı açıkça reddetmiştir. Daha sonra başvuranın sığınma talebi İsveç makamları tarafından reddedilmiştir. Başvuran, bu sefer din değiştirmesini gerekçe göstererek sınır dışı edilmesini durdurma talebinde bulunmuş, ancak bu konunun ilk değerlendirme sürecinde yetkililer tarafından biliniyor olması ve başvuran ile konuşulmuş olması nedeniyle davanın yeniden incelenmesini haklı kılan “yeni bir durum” olmadığı belirtilerek başvuranın talebi reddedilmiştir. Başvuran, İran'daki siyasi geçmişi ve din değiştirmesi nedeniyle, kendisini İran'a sınır dışı etmenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (“Sözleşme” veya “AİHS”) 2. ve 3. maddelerini ihlal edeceğinden şikâyet etmiştir.

Başvuranın kişisel durumu ile ilgili olarak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (“Mahkeme” veya “AİHM”) Büyük Dairesi, ulusal makamların, başvuranın İran'da yer aldığı siyasi faaliyetlerin düşük düzeyli faaliyetler olarak değerlendirilebileceğini tespit ettiğini kaydetmiştir. Büyük Daire'ye göre bu bulgu, başvuranın 2009 yılından bu yana Devrim Mahkemesi'nden yeni bir celp almamış olması ve başvuranın İran'da kalan aile üyelerinden hiçbirinin İran makamları tarafından herhangi bir misillemeye maruz kalmamış olması gerçeğiyle desteklenmiştir.

Bu koşullar altında Büyük Daire, İsveç makamlarının, başvuranın Eylül 2009'da gözaltında tutulduğu sırada kötü muameleye maruz kalması veya başvuranın havalimanında alıkonulma riski gibi hususları gerektiği gibi dikkate almadığı yönündeki iddiası konusunda ikna olmamıştır. Ayrıca Büyük Daire, İsveç makamları önündeki yargılamaların yetersiz olduğu ve yerel materyallerle veya diğer güvenilir ve nesnel kaynaklardan elde edilen materyallerle yeterince desteklenmediği sonucuna varamamıştır. Büyük Daire, risk değerlendirmesiyle ilgili olarak da, İsveç makamlarının başvuranın yüksek profilli bir aktivist veya siyasi muhalif olmadığı sonucuna varmalarının yanlış olduğu yönündeki iddiayı destekleyecek hiçbir kanıt bulunmadığını vurgulamıştır.

¹ *F. G. / İsveç Kararı*, No. 43611/11, 23 Mart 2016. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-161829>

Sonuç olarak Büyük Daire, başvuranın siyasi geçmişiyle ilgili olarak ileri sürdüğü iddiaları kapsamında, yaşam hakkı veya kötü muamele yasağının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Büyük Daire, başvuranın din değiştirmesine ilişkin iddialarını ise ayrı bir başlık altında incelemiştir. Büyük Daire'ye göre, başvuranın din değiştirmesini sığınma gerekçesi olarak ileri sürmeyi reddetmesi nedeniyle İran'a döndükten sonra Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerini ihlal edecek şekilde muamele görme riskiyle karşı karşıya kalması ihtimali, inançlarının ciddiyeti, İsveç'te Hristiyan inancını nasıl ortaya koyduğu ve sınır dışı kararının yerine getirilmesi halinde bunu İran'da nasıl ortaya koymayı amaçladığı Göç Kurulu ve Göç Mahkemesi tarafından kapsamlı bir incelemeye tabi tutulmamıştır.

Büyük Daire, yerel makamların, din değiştirmenin, başvuranın davasının yeniden incelenmesini haklı çıkarabilecek “yeni bir durum” olarak görmediğini belirtmiştir. Büyük Daire ayrıca, İsveç makamlarının, başvuranın İran'a döndükten sonra din değiştirmesinin bir sonucu olarak karşılaşılabileceği riske ilişkin bir değerlendirme yapmadığını ifade etmiştir. Bununla birlikte Büyük Daire, Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerinin mutlak doğası göz önüne alındığında, başvuranın bu Sözleşme kapsamında sağlanan korumadan vazgeçmesinin pek olası olmadığını ifade etmiştir. Dolayısıyla, başvuranın davranışı ne olursa olsun, yetkili ulusal makamların, şahsın İran'a gönderilmesine ilişkin bir karar vermeden önce dikkatlerine sunulan tüm bilgileri kendi inisiyatifleriyle değerlendirme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Başvuran, Büyük Daire'ye, din değiştirmesi, İsveç'te Hristiyan inancını nasıl ortaya koyduğu ve sınır dışı emrinin uygulanması halinde bunu İran'da nasıl sergilemeyi amaçladığı hakkında yazılı bir açıklama da dâhil olmak üzere, ulusal makamlara sunulmayan çeşitli belgeler sunmuştur. Bu materyaller ve başvuran tarafından daha önce ulusal makamlara sunulan materyaller ışığında, Mahkeme, başvuranın sığınma talebinin, ulusal makamlar tarafından bir değerlendirmeyi hak ettiğini yeterince gösterdiği sonucuna varmıştır. Bu materyalin yanı sıra İran'daki genel durum ve başvuranın durumuna ilişkin özel koşullarla ilgili herhangi bir gelişmeyi dikkate almanın da yerel makamların görevi olduğunu belirtmiştir.

Büyük Daire sonuç olarak, başvuranın İsveç makamları tarafından din değiştirmenin sonuçlarına ilişkin önceden bir değerlendirme yapılmadan İran'a iade edilmesi halinde, Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerinin ihlal edileceği sonucuna varmıştır.

2

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE YASAĞI

2- **Oğuzhan Dinç / Türkiye² Kararı**

Öz: *Bu karar, devam eden yargılamalarda Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisi hakkındadır.*

30 Eylül 2009 tarihinde 15 yaşında olan başvuran iki kişiyle kavga etmiş ve bu kavga sonucunda taraflar birbirlerini yaralamıştır. Olayla ilgili olarak başvuranın hem mağdur sıfatıyla hem de suça sürüklenen çocuk sıfatıyla ifadesi alınmıştır. Başvuran mağdur sıfatıyla alınan ifadesinde kendisini yaralayan iki kişiden şikâyetçi olmuştur. Başvuran, suça sürüklenen çocuk sıfatıyla alınan ifadesinde ise kimseyi yaralamadığını belirterek kendisine yüklenen suçları kabul etmemiştir. Başvuranın söz konusu ifadesi Cumhuriyet savcısı tarafından başvurana barodan bir müdafî atanmaksızın alınmıştır.

Başvuran hakkında kasten yaralama suçunu işlediği iddiasıyla açılan kamu davası sonucunda 5 Mayıs 2011 yerel mahkeme, dinlenen tanık beyanlarını ve mağdurlar hakkındaki adli muayene raporlarını göz önünde bulundurarak başvuranın kasten yaralama suçundan mahkûmiyetine karar vermiştir.

Başvurana karşı işlenen yaralama eylemi ile ilgili olarak ise iki sanık hakkında 12 Kasım 2009 tarihinde kasten yaralama suçundan kamu davası açılmıştır. Yapılan yargılama sonucunda 23 Ocak 2019 tarihinde sanıklardan biri hakkında başvurana karşı yaralama suçunu işlediği sonucuna varılarak mahkûmiyet hükmü verilmiştir.

Başvuran 4 Kasım 2011 tarihinde kendisine karşı gerçekleştirilen yaralama suçu ile ilgili olarak yargısal makamların etkisiz bir ceza davası süreci yürütmesi nedeniyle Sözleşme'nin 3. maddesinde düzenlenen kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasıyla AİHM'e başvurmuştur. Başvuran ayrıca aynı başvuru dilekçesinde, suça sürüklenen çocuk sıfatıyla soruşturma aşamasında alınan ifadesi sırasında kendisine avukat atanmaması gerekçesiyle Sözleşme'nin 6. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

AİHM, başvuranın kendisine saldıran üçüncü şahıslar hakkında etkili soruşturma yürütülmediği şikâyetine ilişkin Sözleşme'nin 3. maddesi yönünden yaptığı incelemede, her ne kadar Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun, başvuranın AİHM'e başvurusundan sonra tanınmış bir iç hukuk yolu olarak getirilmiş olduğunu belirtmiş ise de, somut olayın koşullarına göre devam eden ihlallerde Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından kendisini

² *Oğuzhan Dinç / Türkiye Kararı, No.7372711, 21 Eylül 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-212857>*

yetkili gördüğüne ilişkin içtihatlarını hatırlatarak başvuranın en geç sanıklar hakkında açılan kamu davasının sona erdiği 23 Ocak 2021 tarihine kadar Anayasa Mahkemesine başvuru yapma imkânına sahip olduğuna karar vermiştir. Bu sebeple AİHM, başvuranın etkili soruşturma yürütülmediği şikâyetiyle ilgili olarak etkili bir iç hukuk yolu olan Anayasa Mahkemesine başvurmaması sebebiyle başvuranın bu şikâyeti hakkında etkili iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemezlik kararı vermiştir.

AİHM aynı kararda suç tarihinde 18 yaşından küçük olan başvuranın müdafii hazır bulunmaksızın Cumhuriyet Savcısı huzurunda ifadesinin alınmasını Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında incelemiş ve başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. AİHM bu kapsamda her ne kadar 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre başvuranın soruşturma aşamasında Cumhuriyet savcısı tarafından ifadesinin alınması esnasında başvurana zorunlu olarak barodan bir müdafî atanması gerektiğini kabul etse de adil yargılanma hakkı çerçevesinde avukatsız alınan ifadenin ceza yargılaması sırasında başvurana kaçınılmaz bir dezavantaja sokup sokmayacağını incelemesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Bu bağlamda AİHM ilk olarak Cumhuriyet savcısının avukat atanması noktasında Baroya yazı yazdığını ancak baronun olayın geçtiği dönemde yaşanan problemlerden ötürü avukat atamayı reddettiğini kaydetmiştir. Daha sonra AİHM, başvuranın Cumhuriyet savcısı önünde kendini suçlayıcı beyanda bulunmadığını not etmiştir. AİHM, yargılama aşamasında başvurana müdafî atandığını hatırlatarak başvuranın müdafii eşliğinde yaptığı savunmasında Cumhuriyet savcısı önünde verdiği ifadeleri doğruladığını tespit etmiştir. Son olarak AİHM başvuranın soruşturma aşamasında alınan ifadesi sebebiyle dezavantajlı bir duruma düştüğünü ispatlayamadığını kabul etmiştir. AİHM sonuç olarak, bu şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğunu belirterek kabul edilmezlik kararı vermiştir.

3

ADİL
YARGILANMA
HAKKI

3- *Donev / Bulgaristan*³ Kararı

Öz: *Bu karar, Bulgaristan Danıştay'ı ve Yüksek Yargı Kurulunun bağımsız ve tarafsız olmadığı iddiaları hakkındadır.*

Dava bir hâkim ve aynı zamanda mahkeme başkanı olan başvuranın görevden alınmasına ilişkin disiplin süreciyle ilgilidir. Başvuran hakkında, bankacılık zimmetine ilişkin bir davayı usule aykırı yürütmesi iddiaları üzerine disiplin soruşturması açılmış ve başvuranın meslekten çıkarılması talep edilmiştir. Başvuranın dosyasını inceleyen Yüksek Yargı Kurulu yaptığı gizli oylama sonucu oy çokluğuyla başvuranın meslekten çıkarılmasına karar vermiştir. Danıştay'ın 5 hâkimli heyeti, başvuranın karara ilişkin itirazını incelemiş, kararın hukuka uygun bir şekilde ve işlenen suçla orantılı bir şekilde alındığını belirterek itirazı reddetmiştir.

Başvuran Sözleşme'nin 6. maddesini ileri sürerek Yüksek Yargı Kurulu ve Danıştay'ın bağımsız ve tarafsız olmadığını ileri sürmüştür.

AİHM, Yüksek Yargı Kurulunun, iç hukukta bir mahkeme ya da yürütmeye karşı sorumlu geleneksel bir idari yapı statüsünde olmadığını, kanunla kurulmuş, disiplin davalarına bakarken kanunla öngörülen yargılama sürecini takiben olayın olgularını değerlendirmede ve suçlanan yargıcın sorumluluğunu değerlendirmede tam yargı yetkisi olan bir organ olduğunu belirterek Sözleşme'nin 6. maddesini uygulanabilir bulmuştur.

AİHM somut olayda Yüksek Kurul kararının, bir dizi usuli güvencenin eşlik ettiği yargılamaların ardından alındığını, yargılamanın yürütülmesine ilişkin ayrıntılı kuralların yasayla belirlenmiş olduğunu ve bu kurallara uyulup uyulmadığının hâkim denetimine tabi tutulduğunu, somut olayda da Yüksek Kurul önündeki yargılamadaki eksikliklerin Danıştay tarafından düzeltilebileceğini not etmiştir. AİHM kararında, Yüksek Kurul kararlarına karşı Danıştay önünde yargı denetiminin kurulmasının, Yüksek Kurulun usul kurallarına uymasını güvence altına almaya ve kararlarının hukuka uygunluğunu sağlamaya yardımcı olduğunu belirtmiştir. AİHM, Danıştay'ın bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile ilgili olarak da, bu mahkemenin idari alanda Bulgaristan'daki en üst düzey mahkeme olduğunu, Anayasa ve mevzuatta belirtilen güvencelerden yararlanan ve bağımsızlık ve tarafsızlıklarını garanti altına almak için münhasıran görev süresi garantili profesyonel hâkimlerden oluştuğunu göz önünde bulundurmuştur. AİHM, somut olayda Yüksek Kurulun, Danıştay yargıçlarına karşı bağımsızlıklarını sorgulatabilecek herhangi bir işlem yürüttüğüne dair hiçbir kanıt bulunmadığını belirtmiştir. AİHM, sonuç olarak, başvuranın iddialarının nesnel olarak haklı

³ *Donev / Bulgaristan* Kararı, No.72437/11, 26 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-212973>

görülemeyeceğine karar vermiş ve Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlal edilmediği sonucuna varmıştır.

AİHM ayrıca başvuranın özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetini incelemiş, uygulanan yaptırımın orantılılığına ilişkin olarak, yerel makamların, kararlarını, başvuran tarafından işlenen hataların ciddiyeti, bir yandan basında yer alan ifşaatların yol açtığı yolsuzluk şüphelerinin yargının itibarına zararlı sonuçları ve diğer yandan başvuranın davaları dağıtmada mahkeme başkanı olarak yükümlülüklerini yerine getirmemesi ile açıkladıklarını not etmiştir. AİHM, başvuranın yeterli usuli güvencelerden yararlandığını ve yerel makamların sahip olduğu takdir marjını göz önünde bulundurarak, müdahalenin özel hayata saygı hakkına orantısız bir müdahale teşkil etmediği belirtilmiştir. Bu nedenle, başvuranın şikâyeti, açıkça dayanaktan yoksun bulunarak kabul edilmezlik kararı verilmiştir.

4- *Willems ve Gorjon / Belçika*⁴ Kararı

Öz: *Bu karar, devletlerin tek taraflı deklarasyon hükümlerini yerine getirmemesi ile avukatların “temyiz usulü eğitimi sertifikasını” dosyaya sunmadığı gerekçesiyle temyiz başvurusunun reddedilmesinin mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiği hakkındadır.*

Başvuranların mahkûmiyet kararlarına karşı temyiz talepleri, avukatlarının “temyiz usulü eğitimi sertifikasını” dosyaya sunmadığı gerekçesiyle Yargıtay tarafından incelenmeksizin reddedilmiştir. Başvuranlar, ceza yargılamasında mahkûmiyet kararlarına karşı yaptıkları temyiz başvurularının reddinin aşırı şekilci olduğunu ve onları Yargıtay'a erişim haklarından mahrum bıraktığını iddia ederek AİHM'e başvurmuşlardır. Hükûmet, 5 Eylül 2017 tarihli tek taraflı deklarasyon beyanında, Yargıtay'ın, başvuranların temyiz başvurularını, temyiz dilekçelerini imzalayan avukatın, gerekli eğitim sertifikası olduğunu göstermediği gerekçesiyle reddetme kararının Sözleşme'nin 6. maddesi ile güvence altına alınan mahkemeye erişim haklarına uygun olmadığını kabul etmiş, ayrıca başvuranların her birine, manevi tazminat ile masraf ve giderleri karşılamak için toplam 8.000 avro ödemeyi taahhüt etmiştir. Bunun üzerine AİHM, 13 Mart 2018 tarihli kararıyla başvuruları kayıttan düşürmüştür.

Bu kararın ardından başvuranlar tekrar Yargıtay'a başvurmuşlardır. Yargıtay, 7 Kasım 2018 tarihinde başvuranların temyiz talepleri hakkında karar verilmesine gerek olmadığına karar vermiştir. Yargıtay, yargı ve yürütme erklerinin ayrılığına vurgu yapmış ve ayrıca, bir

⁴ *Willems ve Gorjon / Belçika* Kararı, No. 74209/16, 75662/16, 19431/19..., 21 Eylül 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-212030>

avukatın temyiz eğitimi sertifikasına sahip olduğunu kanıtlamasının talep edilmesinin mahkemeye erişim hakkı açısından ihlal oluşturduğu yönünde bir kararın mevcut olmadığına dikkat çekerek mahkemeye erişim yönünden bir sorun yaratmadığına karar vermiştir.

Başvuranların AİHM'e şikâyeti üzerine 28 Mayıs 2019 tarihinde AİHM, talebi kabul etmiş ve davalarını listeye geri almıştır. Aynı zamanda başvuranlar, Yargıtay'ın 7 Kasım 2018 tarihli kararının, aleyhlerindeki cezai takibatın yeniden incelenmesini imkânsız hale getirdiğinden ve bu nedenle onları mahkemeye erişim hakkından mahrum bıraktığından şikâyet ederek Mahkeme'ye yeni başvurularda bulunmuşlardır.

AİHM öncelikle, başvurunun madde 37 § 1 kapsamında bir Hükûmet tarafından yapılan bir tek taraflı deklarasyon beyanının ve Mahkeme'nin bu beyanı dikkate alan kararının etkileri konusunu gündeme getirdiğini belirtmiştir. AİHM, söz konusu beyanın, Hükûmet tarafından yapılmış olması bakımından özel olduğunu ancak uygulanmasının yargı organına, bu dava özelinde Yargıtay tarafından alınacak bir karara bağlı olduğunu belirtmiştir. Somut olayda ise Yargıtay'ın ne Hükûmet'in tek taraflı deklarasyon beyanı ne de AİHM'in başvurunun düşürülmesine dair kararı ile bağlı olmadığına karar verdiğine dikkat çekilmiştir.

AİHM, Sözleşme haklarına saygı gösterilmesi bakımından, başvuranların, ulusal mahkemeler de dâhil olmak üzere, ulusal makamlardan, Hükûmet tarafından tek taraflı deklarasyon beyanlarında ve dostane çözümden yapılan herhangi bir taahhüdü iyi niyetle yürürlüğe koymalarını bekleme hakkına sahip olduğunu belirtmiştir. Bu bakımdan Mahkeme somut olayda, tek taraflı deklarasyonda yer alan kabulün niteliğini, teklif edilen tazminatın yeterliliğini ve insan haklarına saygının başvuruyu incelemeye devam etmesini gerektirip gerektirmediğini değerlendirmiştir. AİHM ihlal tespit ettiğinde, ulusal yargılamaların yeniden açılmasına karar verme yetkisi olmamakla birlikte Sözleşme'nin 6. maddesinin gereklerinin ihlal edilmesiyle yürütülen bir yargılama sonrasında mahkûmiyet kararı verilmişse, ilgili kişinin talebi üzerine yargılamanın yeniden açılmasının ilke olarak ihlalin giderilmesi için en uygun araç kabul edildiği vurgulanmıştır (Gençel / Türkiye, no 53431/99, § 27, 23 Ekim 2003, Sejdovic / İtalya [BD], no 56581/00, § 126).

Yargılamanın yeniden başlatılması talebinin Yargıtay tarafından reddedilmesi, Hükûmet'in tek taraflı deklarasyonunda yer alan taahhütlerinin iç hukuk düzeninde etkisiz olması sonucunu doğurmuştur. Bu durum, başvuranların ilk başvurusunun yeniden dava listesine alınarak incelenmesini gerektiren bir durumdur. Bu nedenle Mahkeme, başvuranların Yargıtay'ın 1 Haziran 2016 tarihli kararına karşı ilk şikâyetlerinin kabul edilebilirliğini ve

esasını, Yargıtay'ın 7 Kasım 2018 tarihli kararındaki gerekçeleri de dikkate alarak inceleyeceğini belirtmiştir.

Somut olayda başvuruların cezai mahkûmiyet kararlarına karşı temyiz talepleri, avukatlarının temyiz eğitimi sertifikasına sahip olduğunu gösteren belgenin dosyaya eklenmemesi sebebiyle Yargıtay tarafından incelenmeksizin reddedilmiştir. Belçika hukukunda Ceza Usul Kanunu'nun 425. maddesinde 14 Şubat 2014 tarihinde yapılan değişiklikle temyiz talebinde bulunacak avukatın temyiz eğitimi sertifikasına sahip olması gerektiği düzenlenmiştir. Başvuranların avukatı söz konusu sertifikaya sahip olup Yargıtay'a temyiz başvurusunu söz konusu Kanun değişikliğinin yürürlüğe girmesinden on gün sonra yapmıştır. AİHM, ilgili Kanun maddesinin avukatın gerekli eğitim sertifikasına sahip olduğuna dair kanıt sunmasını şart koşmadığını, Yargıtay'ın internet sitesinde ya da eğitim yönetmeliğinde böyle bir gerekliliğe ilişkin bir bilginin bulunmadığını, başvuranlara da bu yönde bir eksiklik bildirimini yapılmadığını belirtmiştir. Ayrıca Yargıtay'ın internet sitesinde söz konusu sertifikaya sahip avukatların listesini içeren baro web sitelerine doğrudan link verilmiş olduğu, dolayısıyla Yargıtay'ın kendi internet sitesi üzerinden basit bir aramayla yeni getirilen sertifika kuralına bu davada riayet edilip edilmediğini araştırma olanağına sahip olduğu belirtilmiştir. Bu gerekçelerle AİHM, Yargıtay'ın avukatın gerekli eğitim sertifikasına sahip olduğuna dair kanıt sunmamış olması nedeniyle temyiz incelemesini reddetmesinin aşırı şekilci bir yaklaşım olduğu sonucuna varmıştır. Sonuç olarak, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinde yer alan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

5- J.C. ve Diğerleri / Belçika⁵ Kararı

Öz: *Bu karar, yabancı devletlerin kamusal nitelikteki eylemleri için yabancı devlet yargısı önünde sahip olduğu yargı bağımsızlığı hakkındadır.*

Başvuru, 24 başvuranın Vatikan aleyhine ve Belçika Katolik Kilisesi ve Katolik Kilisesi ve derneklerinin bazı liderlerine karşı devletin kilisedeki cinsel istismar sorununa yapısal olarak yetersiz yaklaşımının zarara neden olduğu iddiasıyla açtığı tazminat davasıyla ilgilidir. Başvuranlar bu davayı, Vatikan Devleti'nin yanı sıra Belçika'daki Katolik Kilisesi'nin bir başpiskoposu ve iki selefi, birkaç piskopos ve iki tarikat birliğine karşı açmıştır. Başvuranlar çocukken Katolik rahipler tarafından cinsel istismara maruz kaldıklarını iddia etmiştir. Belçika mahkemeleri Vatikan'ın bir Devlet olması nedeniyle yargı yetkisine sahip olmadıklarına ve

⁵ J. C. ve diğerleri / Belçika Kararı, (No. 11625/17, 1134/12), 12 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-212635>

açılan davanın herhangi bir istisna kapsamında kalmadığına karar vermiş ve davayı reddetmiştir.

Buna karşın başvurular AIHM önünde Sözleşme'nin 6. maddesi altında mahkemeye erişim hakkından mahrum bırakıldıklarını iddia etmiştir.

AIHM mevcut başvurunun, Vatikan'ın dokunulmazlığı ile ilgili ilk dava olduğunu belirtmiştir. AIHM, İstinaf Mahkemesinin yukarıda belirtilen sonuca varmasına yol açan ayrıntılı gerekçede mantıksız veya keyfi bir şey bulunmadığını belirtmiştir. AIHM ayrıca, Vatikan ve diğer devletler arasındaki anlaşmaları daha önce kendisinin uluslararası anlaşmalar olarak nitelendirdiğine dikkat çekmiştir.

AIHM bu nedenle Vatikan'ın bir devletin özellikleriyle karşılaştırılabilir özelliklere sahip olduğunu ve bunun kabul edilebilir olduğunu belirtmiştir. AIHM, İstinaf Mahkemesinin bu nedenle, Vatikan'ın devletle aynı hak ve yükümlülüklerle ve yargı yetkisine sahip egemen bir güç olduğu sonucuna varmakta haklı olduğunu vurgulamıştır.

Sonuç olarak AIHM, başvuruların Vatikan aleyhine açtığı haksız fiil davasına bakma yetkisini reddeden Belçika mahkemelerinin bu kararının devlet bağımsızlığı ve kısıtlama konularında uluslararası hukukun genel olarak kabul edilen ilkelerinden ayrılmadığına ve Sözleşme'nin 6 / 1 maddesi altında düzenlenen mahkemeye erişim hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

6- *Baljak ve Diğerleri / Hırvatistan*⁶ Kararı

Öz: *Bu karar, karinelerin varlığında ispat yükünün yer değiştirmesi ve gerekçeli karar hakkına ilişkindir.*

5 Ağustos 1995 yılında Krajina bölgesinde, Hırvatlar ve Sırlar arasında devam eden çatışmalar esnasında, başvuruların akrabaları (S.B.) Hırvat askerleri tarafından gözetim altına alınıp daha sonra bilinmeyen bir yere götürülmüştür. Daha sonra S.B.'nin, 2002 yılında bulunan bir toplu mezarda başından vurularak öldürüldüğü anlaşılmıştır. 2005 yılında başvurular tarafından Zagreb Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan davada akrabalarının Hırvat askerleri tarafından öldürüldüğü gerekçesiyle tazminat talep edilmiştir. Söz konusu davada Devlet avukatı, öldürülen kişinin Hırvat askerleri tarafından öldürüldüğünün davacılar tarafından

⁶ *Baljak ve diğerleri / Hırvatistan* Kararı, No. 41295/19, 25 Kasım 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213855>

kanıtlanamadığını iddia etmiş ayrıca her halükarda söz konusu kişinin ölümünün savaş ziyarı sayılacağını ve bundan da Hırvat devletinin sorumlu tutulamayacağını iddia etmiştir.

Söz konusu davada dinlenen tanıklar olay tarihinde S.B. ile birlikte çatışma bölgesinden kaçmaya çalışırken Hırvat askerleri tarafından kendilerine ateş açıldığını, daha sonra yine Hırvat askerlerinin kendilerini bir bodruma kapattığını, ertesi gün yaralıları hastaneye götüreceklerini söyleyerek aralarında S.B.'nin de olduğu kişileri dışarı çıkardıklarını ve daha sonra silah sesi duyduklarını ifade etmişlerdir. Ancak netice itibarıyla başvuruların davaları, söz konusu öldürme olayının Hırvat askerleri tarafından gerçekleştirildiğinin davacılar tarafından kanıtlanamadığı gerekçesiyle reddedilmiştir. Başvurular tarafından yapılan itiraz, temyiz ve Anayasa Mahkemesi başvuruları neticesiz kalmıştır.

Başvuran, Sözleşme'nin 6/1. maddesi kapsamında, yerel mahkemelerin hukuk davalarındaki sonucunun keyfi veya açıkça gerekçesiz olduğundan şikâyet etmektedir.

Mahkeme, Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında değerlendirmesinde, S.B.'nin Hırvat askerlerinin kontrolü altındayken kaybolduğunu ve kendisiyle birlikte bodrumdan alınan diğer adamların cesetleri ile birlikte başından vurulmuş bir halde toplu mezarda cesedi bulunana kadar kendisinden haber alınmadığını, bu koşullar altında S.B.'nin kaybolması ve öldürülmesi arasında güçlü bir nedensellik karinesinin bulunduğunu ve Hırvat askerlerinin S.B.'yi hukuka aykırı olarak öldürmediğinin ispat yükünün yetkililere düştüğünü ifade etmiştir. Buna göre, yerel mahkemelerin talebi reddederken vardıkları sonucun açıkça gerekçesiz olduğuna karar vermiştir. Mahkeme, bunun yanında yerel mahkemelerin, ilgili eylemlerin ciddiyeti göz önüne alındığında başvurulara ulaşılamaz-katlanılamaz bir kanıt standardı dayattığını vurgulamıştır. AİHM sonuç olarak, Sözleşme'nin 6/1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

7- *Mucha / Slovakia*⁷ Kararı

Öz: *Bu karar, ceza pazarlığı sonucunda başka sanıklar hakkında verilen karardaki bulguların başvuranın mahkûmiyetinde kullanılmasının adil yargılanma hakkını ihlal ettiğine ilişkindir.*

Davaya konu olayda, başvuranın da mensubu olduğu bir suç örgütünün bazı üyeleri, yargılandıkları davada ceza pazarlığı (*plea bargaining*) yoluna gitmiştir. Yerel mahkeme, ceza pazarlığına giden ve gitmeyen sanıklar hakkında ayrı kararlar vermiştir. İkinci grup hakkında verilen kararda, ilk gruptakiler için ceza pazarlığı sonunda verilen kararlar aynı ifadeler kullanılmış ve önceki hükme dayanılarak hüküm kurulmuştur.

Ceza pazarlığına giden sanıklar, başvuruları suç ortağı olarak ifadelerinde belirtmiştir. Başvuran hakkındaki mahkûmiyet hükmü de bu anlaşmaları onaylayan mahkeme kararındaki ifadeler aynen alınarak kurulmuştur. Mahkeme, davanın bağımsız bir mahkemece yargılanma ve masumiyet karinesi hakkına ilişkin olduğunu belirtmiştir. Mahkeme, aynı konuda daha önce verilmiş bir karara katılan hâkimlerin tarafsızlığına ilişkin olarak içtihadında ortaya koyduğu ilkeleri şu şekilde sıralamıştır. Buna göre, hâkimin daha önce aynı konudaki karara katılmış olması kendiliğinden tarafsızlığına gölge düşürmeyecektir. Bununla birlikte birden çok kişi tarafından işlenen bir suçta, başka bir yargılamaya konu olan bir şahsın eylemleri ile ilgili olarak, önceki kararın eylemin suç teşkil ettiğine yönelik değerlendirme içermesi durumunda ise sorun ortaya çıkabilecektir. Somut olayın şartlarına göre böyle bir durum hâkimin objektif anlamda bağımsızlığına gölge düşürebilecektir.

Mahkeme, bu ilkeleri somut olaya uygularken, daha önceden verilen kararın yargılama sonucu verilen bir hüküm değil ceza pazarlığı yapan sanıkların yaptıkları anlaşma olduğunu vurgulamıştır. Mahkeme, söz konusu anlaşmada başvuranın rolüne ilişkin olarak yapılan anlatımlarda başvuranın kimliğinin belirlenebilecek derecede yer almasını eleştirmiştir. Başvuranın eylemi, önceki kararlarda tanımlanmıştır. Mahkeme'ye göre, yerel mahkemenin önceki kararı başvuran hakkında verilecek kararın bir parçası olarak görmesi, söz konusu önceki kararda yer alan aksaklıkların hâlihazırda beklenen güncel kararın güvenilirliğini de etkileyeceğini kabul etmiş ve başvuranın adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

⁷ *Mucha / Slovakia* Kararı, No. 63703/19, 25 Kasım 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213853>

8- *Dylus / Polonya*⁸ Kararı

Öz: *Bu karar, avukat olan başvuranın, hakkındaki disiplin cezasına yerel mevzuat gereği bir başka avukat aracılığı ile değil bizzat kendisinin itiraz etmesi nedeniyle reddedilmesinden ötürü mahkemeye erişim hakkına ilişkindir.*

Başvuru, mahkemeye erişim hakkına ilişkindir. Avukat olan başvuran, disiplin soruşturmasına konu olmuş ve sürecin ardından verilen karara karşı avukatı aracılığıyla itiraz etmiştir. Yüksek Mahkemenin, avukatı tarafından değil ilgilinin kendisi tarafından kaleme alındığı gerekçesiyle itirazını incelemeyi reddetmesinden şikâyet etmiştir.

Başvuran AİHM önünde, Sözleşme'nin 6/1 maddesine dayanarak avukatı aracılığıyla yaptığı itiraz başvurusunu Yüksek Mahkeme'nin incelemeyi reddetmesinin mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir.

AİHM kısıtlamanın meşru amacını kabul etmekle birlikte, gereklilik ve orantılılık bakımından ayrı bir inceleme yapmıştır. AİHM, CMK'nın 526/2 maddesinin 2000 yılındaki değişiklikten önceki halinde avukat için böyle bir yükümlülük bulunmadığını ve Polonya Anayasa Mahkemesinin maddenin yürürlükteki halini Anayasa'ya aykırı bulduğunu dikkate almış ve ne CMK'da, ne İdari Mahkemeler Usulü Kanunu'nda ne de Anayasa Mahkemesi önündeki yargılamalara ilişkin kanunda böyle bir yükümlülük bulunmamasına önem vermiştir. AİHM, başvuran tarafından yetkilendirilen avukatın, itiraz dilekçesini imzalamak suretiyle dilekçenin Yüksek Mahkeme tarafından incelenmesi bakımından mevzuatın gerekli kıldığı şekli ve esaslı şartların bütününe karşılığını teyit ettiğini belirtmiş ve Yüksek Mahkemeyi başvuranın avukatı aracılığıyla yaptığı itirazı reddetmeye sevk eden yaklaşımın aşırı şekilci ve ayrıca hedeflenen amaçla orantısız olduğunu değerlendirmiş ve ihlal kararı vermiştir.

⁸ *Dylus / Polonya* Kararı, No. 12210/14, 23 Eylül 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-212440>

9- *İdari Yaptırım Kararlarına Yapılan İtirazların Duruşmasız Olarak İncelenmesi Şikâyetleri Bağlamındaki Slovenya Aleyhine Yapılan Üç Başvuruya İlişkin Kararlar*

Genel olarak: AİHM, konuya ilişkin farklı kararlarında özetle; yaptırımın cezai nitelik taşıyıp taşımadığının, duruşmasız incelemenin yapısal/sistemik bir sorundan veya ulusal mevzuattaki bir eksikten kaynaklanıp kaynaklanmadığının, duruşma talebinin hangi gerekçelerle reddedildiğinin, başvuruya konu olaydaki iddiaların sözlü olarak sunulmasının veya tanıkların çapraz sorgusunu gerektirebilecek bir durum bulunup bulunmadığının ya da itiraz konusunun hız ölçüm cihazı veya alkometre gibi teknik cihazlarla nesnel yöntemler kullanılarak elde edilen bir sonuç olup olmadığının, bu cihazların arızalı olduklarının veya doğru sonucu verip vermediklerinin tartışılmasını gerektirir ciddi bir itiraz bulunup bulunmadığı hususlarını değerlendirmiştir.

a) Marguc / Slovenya⁹ Kararı

AİHM, başvuranın yargı denetimine yönelik başvurusunda, polis bulgularına itiraz etmek için gerçek bir girişimde bulunmadığını ve iddiaların sözlü olarak sunulmasını veya tanıkların çapraz sorgusunu gerektirebilecek herhangi bir şey içermediğini ortaya koymuştur. Bu koşullar altında AİHM, başvurana hapis cezası verilmesi riskine rağmen, ulusal mahkemelerin etkinlik ve ekonomiklik taleplerini dikkate almalarının ve sözlü ve aleni duruşma yapmaktan vazgeçmelerinin meşru olduğu kanaatine varmıştır. Sonuç olarak AİHM, şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

b) Produkcija Plus Storitveno Podjetje D.O.O. / Slovenya¹⁰ Kararı

AİHM'e göre, Yüksek Mahkeme ihtilaf konusu kararın kendisinden başka herhangi bir delile atıfta bulunmamıştır. Başvuran şirketin aksini kanıtlamak için talep ettiği delilleri dinlememiştir. Aksine, sunulan delillerle ilgili olarak Yüksek Mahkeme yalnızca yargılamanın bu aşamasında hiçbir yeni delile ve olguya izin verilmediği kuralına atıfta bulunmuştur. Ayrıca, başvuran şirketin duruşma yapılmasını açıkça talep etmesine rağmen, Yüksek Mahkeme, talebi ne kabul etmiş ne de kabul etmemek için herhangi bir gerekçe belirtmiştir. Bu kapsamda AİHM, başvuran şirketin, aleyhine verilen idari kararın olgusal yönlerinin tam yetkili mahkeme tarafından incelenmesi hakkından mahrum bırakıldığını tespit etmiştir. Mahkeme sonuç olarak, Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

⁹ *Marguc v. Slovenya* Kararı, No. 47072/15, 23 Ekim 2018. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-116453>

¹⁰ *Produkcija Plus Storitveno Podjetje D.O.O. / Slovenya*, Kararı, No. 47072/15, 23 Ekim 2018. <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-187199>

c) *Flisar / Slovenya*¹¹ Kararı

Mevcut davada yerel mahkeme tarafından karara bağlanacak konuların niteliğine ilişkin olarak, Mahkeme, nesnel bir yöntemle elde edilen kanıtlarla ilgili olan Suhadolc davasından farklı olarak, yani bir hız kullanımıyla ilgili ölçüm cihazı veya alkol testi olmadığını vurgulamıştır. Mahkeme mevcut davanın, polis memurları tarafından şahsen gözlemlenen bir şiddet ve saldırgan davranış iddiasıyla ilgili olduğunu belirtmiştir. Mahkeme'ye göre, memurların bu gözlemleri, başvuranın mahkûmiyetinin tek dayanağıdır. Mahkeme ayrıca, ilgili ulusal mevzuat kapsamındaki tüm özet prosedürünün, suç sırasında memurlar tarafından yürütüldüğünü not etmiştir. Daha sonra, başvurana çok kısa bir olgu beyanı ile mahkûmiyete eşdeğer bir ödeme emri verilmiştir. Dava yerel mahkemeye getirilmeden önce veya yargılamanın devamında yazılı bir görüş alışverişi yapılmamıştır.

Yerel mahkeme, polis tarafından gönderilen ödeme emrini ve olay beyanına dayanarak polisin kararını onamıştır. Duruşma talebinde başvuran, mahkûmiyete itiraz etmiş ve davranışına ilişkin bazı polis ifadelerinin güvenilirliği de dâhil olmak üzere davanın bazı olgusal yönlerine itiraz etmiştir. Yukarıda belirtilenler ışığında, Mahkeme, yerel mahkemenin, adil yargılanma meselesi olarak, sözlü duruşmadaki kanıtları doğrudan değerlendirmeden gerçekleri veya başvuranın suçluluğunu gerektiği gibi belirleyemeyeceğini tespit etmiştir. Mahkeme sonuç olarak, Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

¹¹ *Flisar / Slovenya* Kararı, No. 3127/09, 29 Eylül 2011, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-106460>

4

ÖZEL HAYATA SAYGI HAKKI

10- *Kupas / Macaristan*¹² Kararı

Öz: *Bu karar, Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi doğrultusunda Çocukların İadesi Prosedürü hakkındadır.*

Başvuran ile Sz.I. 31 Mayıs 2014 tarihinde evlenmişlerdir. Çift, İsviçre'de birlikte yaşarken 9 Ocak 2015 tarihinde oğulları Z.A. doğmuştur. 8 Mayıs 2015'te anne ve Z.A., ziyaret amaçlı Budapeşte'ye gitmiştir. Sz.I., İsviçre'ye dönmek yerine Pest Merkez Bölge Mahkemesinde boşanma davası açmış ve başvurana kararını bildirmiştir. Başvuran ise çocuğu koruma altına almak için Pilisvörösvár Vesayet Makamı önünde dava açmıştır. Çocuk esirgeme hizmetleri bir vaka çalışması yürütmüş ve çocuğun sağlıklı bir çevrede büyüdüğü ve iyi geliştiği sonucuna varmıştır. Sonuç olarak, başvuranın oğlunun iadesi için yaptığı talep Macar makamlarınca reddedilmiştir.

Başvurana göre yerel mahkemeler, oğlunun iadesi için yaptığı başvuru hakkında karar verirken Lahey Sözleşmesi kriterlerini uygulamamış ve boşanma davasında yaptığı açıklamaları hatalı yorumlamıştır. Ayrıca, Macar mahkemelerinin çocuğun İsviçre'ye dönüşüne karar verirken çocuğun yüksek yararını değerlendirmedini ileri sürmüştür.

Hükûmet, Z.A.'nın İsviçre'ye iade edilmesinin yargısal takdire bağlı olduğunu ve Macar mahkemelerinin bu konuda karar verirken Lahey Sözleşmesini gereği gibi dikkate aldıklarını savunmuştur. Ayrıca, başvuranın oğluyla teması, boşanma davası sırasında verilen ve başvuranın özel durumuna karşılık gelen geçici tedbirler yoluyla güvence altına alınmıştır.

AİHM, ilgili Devletin pozitif yükümlülüklerine riayet edip etmediğini değerlendirmiştir. Bu kapsamda, özellikle, Lahey Sözleşmesi'nin 13 (a) maddesi kapsamındaki istisnalar katı bir şekilde yorumlanmalıdır. Amaç, gerçekten de, kaçırılan ebeveynin, tek tarafı olarak yarattığı fiili bir durumun zaman içinde yasal olarak tanınmasının sağlanmasını engellemektir. Başvuranın oğlunun Macaristan'da kalması ile ilgili rızası olup olmadığına dair karar verirken yerel mahkemeler başvuranın Macaristan'daki oğluyla ilgili olarak temas ziyareti haklarına ilişkin kararın, başvuran ve Sz'nin karşılıklı anlaşmasına dayandığı gerekçesiyle rızanın var olduğu kabul etmişlerdir. AİHM de bu yorumu haksız bulmamakla birlikte mevcut davada başvuranın çocuğunun iadesi konusunda ısrar etmediğini gözlemlemiştir. Sonuç olarak, Devletin bu konudaki takdir marjını ve çocuklarla ilgili davaların ele alınması için gerekli olan somut yaklaşımı özellikle göz önünde bulundurarak, Macar mahkemelerinin davayı Lahey Sözleşmesi ışığında değerlendirdiği sonucuna vararak, izlenen meşru amaçla orantılı olduğundan, Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

¹² *Kupas / Macaristan* Kararı, No. 24720/17, 28 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-212685>

11- *Özlem Turan ve Eylem Ergün / Türkiye*¹³ Kararı

Öz: *Bu karar, bireysel başvuru için belirlenen altı aylık sürenin¹⁴, hangi tarihten itibaren işlemeye başladığına ilişkindir.*

Başvuru, başvuruların babasının, Ankara Büyükşehir Belediyesinin denetimi altında olan atık su kanalına düşmesi sonucunda, bu kazanın mesane ve bağırsak fonksiyonlarını kaybetmesine sebep olmasıyla ilgilidir. Mağdur, maddi ve manevi tazminat talebiyle tam yargı davası başlatmış, ancak yargılama sırasında vefat etmiştir. Başvuranlar tarafından devam ettirilen yargılamanın sonucunda, yargılama başında sunulan talepler kısmen kabul edilmiştir.

Başvuranlar merhum babalarının uğradığı maddi zararın gerçekçi olmayan bir şekilde değerlendirilmesi ve davalı idareye ödemek zorunda kaldıkları avukatlık ücretinin aşırı niteliği nedeniyle mahkeme tarafından hükmedilen tazminatın yetersiz olduğunu ileri sürmektedirler.

AİHM, aşağıda belirtilen sebeplerle, somut olayda altı aylık süreye riayet edilip edilmediği hususunun incelenmesi gerektiğini dolayısıyla başvuruların mağdur olduklarını iddia edip edemeyecekleri konusunun incelenmesine gerek olmadığına karar vermiştir.

AİHM, bireysel başvuru için belirlenen altı aylık sürenin *başlangıç tarihiyle (dies a quo)* ilgili olarak, her zaman iç hukuku ve uygulamasını dikkate aldığını, (bk. *Yaşar ve diğerleri/Türkiye* (k.k.), no. 48576/08, § 15, 15 Mayıs 2012 ve bu kararda verilen örnekler) ki iç hukuk incelendiğinde, avukat eliyle takip edilen davalarda avukata tebligat yapılması gerektiği ve sürenin *başlangıç tarihinin (dies aquo)*, avukata tebliğ tarihi olduğu, (*Mehmet Ali Okur/Türkiye*, no. 31869/06, §§ 45 ve 46, 17 Ocak 2012), sonuç olarak, mevcut başvuruda, altı aylık sürenin, başvuruların avukatının, 13 Ocak 2011 tarihli esasa ilişkin son karardan haberdar olduğu tarihten itibaren işlemeye başladığı kabul edilmesi gerektiğini vurgulamıştır. (örnek olarak bk. *Çelik/Türkiye* (k.k.), no. 52991/99, 23 Eylül 2004).

Kararın devamında, Hükûmete göre, 13 Ocak 2011 tarihli kararın tebliğ tarihinin, posta görevlisi tarafından başvuruların avukatına imza karşılığında yapılan tebliğ bildirimini üzerinde yer alan tarih olan 7 Mart 2011 olduğu belirtilmiştir.

AİHM; başvuruların avukatının, 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 32. maddesi bakımından geçersiz olduğunu iddia ettiği bu tebliğin, usule uygunluğuna itiraz ettiğini belirtmiştir. Avukat, tebliğ bildirimini üzerinde yer alan imzanın kendisine ait olmadığını,

¹³ *Özlem Turan ve Eylem Ergün / Türkiye* Kararı, No. 65283/11, 12 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213568>

¹⁴ Bu süre, Sözleşmede yapılan değişiklik dolayısıyla 1 Şubat 2022 tarihinden itibaren 4 ay olarak uygulanacaktır.

2 Mart 2011 tarihinde annesinin vefat etmiş olması sebebiyle, bu süreçte kendisinin yasta olduğunu, söz konusu süreçte “bürosunda geçici olarak bulunan” Ö.Ç. isimli kişinin tebligat zarfını, 7 Mart 2011 tarihinde aldığını, ancak kendisinin bürosuna döndükten sonra 24 Mart 2011 tarihinde bu tebligattan haberdar olabildiğine ilişkin iddialarını değerlendirmiştir.

AİHM, somut olayda posta görevlisinin, tebligat sırasında büroda bulunan Ö.Ç. isimli kişiye yanlışlıkla zarfı vermiş bile olsa, bu durumdan herhangi bir sonuç çıkarılamayacağını, zira 7201 sayılı Kanun’un 17. maddesi, bir avukatın tebligat sırasında bürosunda bulunmaması durumunda, tebligatın asistanına, sekreterine veya kendisiyle çalışan başka bir sorumluya yapılmasına izin verdiğini, yine avukatın annesinin vefatı sebebiyle 24 Mart 2011 tarihine kadar büroya gelmemiş olduğu varsayılsa bile, -geçici de olsa- Ö.Ç.’ye, bürosuna sahip çıkması ve postalarını alması konusunda tam anlamıyla izin verdiğine dair kesin talimatlar verme hususunun kendi yetki ve sorumluluğunda olduğunu, son olarak, avukatın işine ancak 24 Mart 2011 tarihinde dönebilmiş olduğu varsayılsa bile, bu durumun, ilgilinin, söz konusu tarihte, şimdi yasa dışı olduğunu ileri sürdüğü bir bildirim içeriğini ve zarfını görmezden gelebileceği gerçeğini hiçbir şekilde değiştirmedeğini, hâlbuki dosyada yer alan unsurlardan hiçbirinin, avukatın bu tebligatı, yeniden usulüne uygun şekilde almak için tebligatın geçerliliğine itiraz etmeye çalıştığını göstermediğini belirterek başvuruların avukatının itirazlarını kabul etmemiştir.

AİHM, yukarıda belirtilen unsurların tamamı bakımından, Hükümet tarafından, başvuruya konu kararın tebliğ tarihinin 7 Mart 2011 olduğu yönünde sunulan bildirimini dikkate alarak bu tarihin, nihai kararın başvuruların avukatına tebliğ edildiği tarih şeklinde değerlendirilmesi gerektiği kanaatine varmıştır.

Sonuç olarak AİHM, söz konusu tarihten altı aydan daha uzun bir süre sonra, 20 Eylül 2011 tarihinde yapılan başvurunun altı aylık süre kuralına riayet edilmediği gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

12- Abdi / Danimarka¹⁵ Kararı

Öz: *Bu karar, bir suçtan mahkûmiyet nedeniyle bir göçmenin sınır dışı edilmesi ve özel hayata saygı hakkına ilişkindir.*

Somali kökenli olan başvuran dört yaşında iken ailesiyle birlikte Danimarka’ya gelmiştir. Başvuran ve ailesinin sığınma talepleri kabul edilmiştir. Başvuran annesi ve

¹⁵ Abdi / Danimarka Kararı, No. 41643/19, 14 Eylül 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-211795>

kardeşleriyle birlikte yaşamaktadır, Danimarka’da eğitim görmüştür ve Somali’ye bir daha hiç gitmemiştir. Başvuranın 15 yaşından itibaren işlediği çeşitli hırsızlık ve uyuşturucu madde etkisi altında iken araç kullanma suçlarına ait sabıka kaydı vardır. Başvuran 25 yaşına geldiğinde ateşli silah ve uyuşturucu madde bulundurmaya suçunu nedeniyle iki yıl dokuz ay hapis cezası ile cezalandırılmıştır. Danimarka’da başvuru konusu olay tarihinde yürürlükte olan Yabancılar Kanunu’nda bir yabancının işlediği suç nedeniyle iki yıldan fazla hapis cezası ile cezalandırılması durumunda ülkeye girişinin süresiz olarak yasaklanacağı düzenlenmiştir. Bu mevzuat uyarınca başvuranın sınır dışı edilmesine ve süresiz olarak yurda girişinin yasaklanmasına karar verilmiştir.

Başvuran Danimarka ile güçlü bağları olduğunu ve Somali ile hiçbir bağı olmadığını, önemli bir ceza geçmişine sahip olmadığını, sınır dışı edilmesi için zorlayıcı nedenler olmadığını ileri sürmüştür. Başvuran ayrıca, Danimarka’da bir kız arkadaşı olduğunu ve sınır dışı edilmesinin kız arkadaşından ayrılmasına sebep olacağını belirterek Sözleşme’nin 8. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

AİHM, başvuranın kız arkadaşı olduğuna ilişkin iddiasını derece mahkemeleri önünde dile getirmediğini belirtmiş, bu nedenle başvuruyu aile hayatına saygı hakkından değil, sadece özel hayata saygı hakkı çerçevesinde inceleyeceğini ifade etmiştir.

AİHM olayda, çocuk yaşta işlenen suçlardan ayrı olarak, işlenen suçların esas olarak trafik suçları ve kontrollü maddelerle ilgili mevzuat ihlalleriyle ilgili olduğunu, dolayısıyla başvuranın işlediği suçlar nedeniyle süresiz olarak yurda girişinin yasaklanmasını gerektirecek derecede kamu düzenine yönelik bir tehdit oluşturduğunun kanıtlanmadığını belirtmiştir. Mahkeme ayrıca, başvuranın daha önce sınır dışı edilmesi konusunda uyarılmadığını veya şartlı bir sınır dışı emrinin uygulanmadığını dikkate almıştır. Ayrıca başvuranın Danimarka’ya çok küçük yaşta geldiği ve orada yaklaşık yirmi yıldır yasal olarak ikamet ettiğini, bu nedenle Danimarka ile çok güçlü bağlarının oluştuğunu, oysa Somali ile bağlarının neredeyse hiç olmadığını belirtmiştir. Bu nedenlerle, AİHM kamu makamlarının küçük yaşından itibaren Danimarka’da yaşayan başvuranın sosyal, kültürel ve aile bağlarını dikkate alan bir değerlendirme yapmaması nedeniyle Sözleşme’nin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

13- *Špadijer / Montenegro*¹⁶ Kararı

Öz: *Bu karar, işyerinde mobbing iddiası ve devletin pozitif yükümlülüğü hakkındadır.*

2013 yılı yılbaşında erkek gardiyanlardan bazıları kadın cezaevine girmiş ve bunlardan biri orada iki mahkûmla fiziksel temas kurmuş ve bazı kadın gardiyanlar bu duruma göz yummuştur. Başvuran bu olayı infaz kurumu yönetimine bildirmiştir. Söz konusu gardiyanlar çeşitli cezalar almışlardır. Başvuranın bu ihbarı üzerine kurum personeli başvurana karşı tavır almışlardır. Başvuran ceza infaz kurumu içerisinde ve dışarısında çeşitli fiziki ve psikolojik saldırılara uğramıştır. Bu olaylar sonucunda başvuranın sağlık durumunda bozulmalar meydana gelmiştir. Başvuran yaşadığı olayları idari ve yargısal yolları kullanarak kamu makamlarına iletmiş fakat başarısız olmuştur. Başvuranın iş yerinde maruz kaldığı eylemler yerel mahkemeler tarafından kabul edilmiş fakat yaklaşık altı ay içinde meydana gelen ve zorbalık olarak değerlendirilemeyecek üç olayın yeterli sıklıkta ve sistematik olmadığına karar verilmiştir. Yerel mahkemenin akademisyenlere dayandırdığı görüşüne göre sistematik bir zorbalık olması için en az altı ay boyunca haftada en az bir kez zorbalık/mobbing sayılabilecek bir eylemin gerçekleşmesi gerekmektedir.

Başvuran, işyerinde sürekli aktif ve pasif zorbalığa maruz kalması nedeniyle psikolojik bütünlüğünün bozulduğunu ve yerel organların kendisini bundan koruyamadığını belirterek Sözleşme'nin 3. ve 6. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. AİHM, söz konusu iddiaları 8. madde altında incelemiştir.

AİHM, yerel mahkemelerin altı ay boyunca her hafta meydana gelen olayların kanıtının başvurandan beklenmesi şeklindeki bu yaklaşımı kabul etmemiş ve işyerinde gerçekleştiği ileri sürülen zorbalık/mobbing eylemlerinin kendine özgü koşullar altında kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. AİHM, kimi durumlarda maruz kalınan muamele altı aylık bir süre boyunca haftada bir defadan daha az sıklıkta olmasına rağmen zorbalık/mobbing anlamına gelebileceği gibi daha sık olmasına rağmen zorbalık/mobbing olarak nitelendirilemeyecek durumlar da olabileceğini belirtmiştir.

AİHM, başvuranın meslektaşlarını şikâyet etmesi üzerine zorbalık/mobbing eylemlerine maruz kalmış olmasına özel önem atfetmiştir. Başvuranı iş yerinde susturmayı ve cezalandırmayı amaçlayan eylemlere karşı devletlerin koruma yükümlüğünün önemini vurgulamıştır.

¹⁶ *Špadijer / Montenegro* Kararı, No. 31549/18, 9 Kasım 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-212970>

AİHM, Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamındaki pozitif yükümlülüklerin ihlal edildiği sonucuna ulaşmış bu maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir. AİHM, 8. madde kapsamında incelenen konularla aynı mahiyette olduğu için, 13. madde kapsamındaki şikâyetlerin incelenmesine gerek olmadığına karar vermiştir.

14- *M.L. / Slovakya*¹⁷ Kararı

Öz: *Bu karar, cezai takibata uğrayıp mahkûmiyet hükmü giymiş kişilerin de Sözleşme'nin 8. maddesi anlamında unutulma hakkından yararlanabileceklerine ilişkindir.*

Başvuru, başvuranın eski bir kilise rahibi olan oğlunun vefatının ardından 2006 yılında yayınlanan üç gazete makalesi ve bunlara müteakip gelişen yargısal işlemlere ilişkindir. Mahkeme özellikle, bir ceza mahkûmiyeti hükmü giymiş kişinin unutulma hakkından mahrum olamayacağı ve başvuranın oğlunun 8. madde kapsamında bu maddenin korumasından mahrum bırakılıp bırakılamayacağı noktasında inceleme yapmıştır.

Başvuruya konu makaleler, M.L.'nin oğluna yönelik, iddia edilen itiraflar ve bu itirafları kişinin iddia edilen intiharıyla ve Katolik kilisesi hiyerarşisiyle ilişkilendiren çeşitli suçlamaların ana hatlarını çizerek vefat eden kişiyle ilgili birçok özel ayrıntıya değinmektedir. Bir makalede ise görseller bulunmaktadır. Başvuranın gazete yayıncılarına açtığı davayı yerel mahkemeler kısmen kabul etmiş ancak tazminat talebini reddetmiştir.

Başvuran, 8. maddeye (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) dayanarak, gazete yayıncılarına karşı davasının reddedilmesinin Sözleşme haklarının ihlali anlamına geldiğinden bahisle şikâyetçi olmuştur.

AİHM, başvuranın söz konusu makalelerden doğrudan etkilendiğini tespit etmiştir. AİHM'e göre ulusal mahkemeler, rahiplerin kamuya mal olmuş kişiler olarak muamele görebileceğini tespit etmiş olsalar da, başvuranın oğlu, Mahkeme'ye göre, tanınmış bir halk figürü veya yüksek rütbeli bir Kilise üyesi değildir. Bir bireyin cezai bir mahkûmiyetinden sonra, özellikle de sona ermiş bir mahkûmiyetinden sonra, topluma yeniden entegrasyonuna yardımcı olarak unutulma hakkının saklı tutulduğunu belirtmiştir. Mevcut başvuruda AİHM, başvuranın oğlunun şartlı tahliyesini tamamlamasını ve mahkûmiyetin sona ermesi de dikkate almıştır. AİHM sonuç olarak ulusal mahkemelerin başvuranın özel hayat hakkı ile gazetenin ifade özgürlüğü hakkını dengelemediğine ve Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

¹⁷ *M. L. / Slovakya* Kararı, No. 34159/17, 14 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-212150>

5

DİN VE VİCDAN ÖZGÜRLÜĞÜ

15- *Shortall ve Diğerleri / İrlanda*¹⁸ Kararı

Öz: *Bu karar, mağdur sıfatı yokluğu nedeniyle başvurunun kabul edilemez bulunması hakkındadır.*

İrlanda Anayasasına göre Devlet Başkanı ve Devlet Konseyine üye seçilenler Tanrı adına yemin etmekle yükümlüdürler. Başvuranların her biri İrlandalı politikacı ve sivil toplum örgütü üyesidirler. Başvuranlar bu görevlere talip olma hakkına sahip olduklarını fakat söz konusu yeminin dinsel içeriğinin onların ya bu görevi yapmalarına engel olduğunu ya da vicdanlarına aykırı bir şekilde yemin etmek zorunda bıraktığını iddia etmektedirler.

Başvuranlar politik kariyerleri nedeniyle kendilerinin bu görevlere seçilebilecek yeterlilikte olduklarını belirtmişler ve söz konusu yemin metni göz önünde bulundurulduğunda Sözleşme'nin 9.maddesinde düzenlenen din ve vicdan özgürlüğü haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir. Başvuranlar özellikle AİHM'in *Open Door and Dublin Well Woman v. İrlanda* kararına atıfta bulunarak hükümden etkilenme ihtimallerinin olduğunu ve her ne kadar doğrudan etkilenmeseler de potansiyel mağdur durumunda olduklarını ileri sürmüşlerdir.

AİHM'e göre, potansiyel bir mağdur olduğunu ileri süren başvuranların, kendisini kişisel olarak etkileyen bir ihlalin meydana gelme olasılığına ilişkin makul ve ikna edici kanıtlar sunması gerekmektedir ve sadece şüphe veya varsayım potansiyel mağdur olmak için yeterli değildir. Bu kapsamda AİHM, Devlet Konseyi üyelerinden istenen beyana ilişkin olarak, başvuranlardan herhangi birinin doğrudan etkilendiğini gösterebilmesi için Kurul'a atanmasının gerçekçi bir olasılık olduğunu göstermesi gerektiğini fakat başvuranlardan hiçbirinin böyle bir atanmanın yapıldığını ya da düşünüldüğünü ileri sürmediğini belirtmiştir. AİHM Devlet Konseyine atanmanın takdire dayalı doğasını göz önünde bulundurarak başvuranların iddialarının spekülatif olduğu, kendilerini kişisel olarak etkileyen bir ihlalin meydana gelme olasılığına ilişkin makul ve ikna edici kanıtlar sunmadıkları sonucuna varmıştır.

Başkanlık yeminiyle ilgili olarak AİHM, Devletin en üst görevine seçildikten sonra geçerli olacak olan bir şartın potansiyel mağduru olabilecek kişilerin, AİHM'in daha önce potansiyel mağdurluk sıfatını kabul ettiği diğer davalara göre çok daha dar olması gerektiğine karar vermiştir. Somut olayda başvuranların hiçbiri, kendi özel siyasi koşullarına ve Anayasa'nın gerekliliklerine atıfta bulunarak, bu göreve başarılı bir şekilde başvurma konusunda gerçekçi bir olasılıkları olduğunu kanıtlamaya çalışmamıştır. Bu nedenle AİHM, başvuranların makul ve ikna edici bir şekilde Anayasanın öngördüğü bu kuraldan direkt olarak etkilenme riski altında olduklarını ispatlayamadıkları kanaatine varmış ve başvuruyu kabul edilemez bulmuştur.

¹⁸ *Shortall ve diğerleri / İrlanda* Kararı, No. 50272/18, 19 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213401>

6

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

16- TMMOB Ankara Mimarlar Odası / Türkiye¹⁹ Kararı

Öz: Bu karar, ihale mevzuatına tabi gerçekleştirilen yapım işine ait maliyetlerin istenmesinin Mimarlar Odası'nın kanunla belirlenen ve mimarlık mesleğinin temsili ve diğer örgütsel görevleriyle bağdaşmadığı hakkındadır.

Başvuru, TMMOB Ankara Mimarlar Odası tarafından, Ocak 2013 ile Mayıs 2014 tarihleri arasında Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nin yapım işlerinde kullanılan yaklaşık 300 kalem ürün/imalata ilişkin Ankara Ticaret Odası (ATO) onayına sunulan faturaların bir suretinin kendilerine verilmesine yönelik talebinin reddiyle ilgilidir. ATO kendisine yapılan fatura ve rayiç bedel başvurularının ticari sır niteliğinde olduğu belirterek bu başvuruyu 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu kapsamında reddetmiştir. İdari yargı yerinde açılan iptal davasının reddi ve bu kararın Danıştay tarafından onanması üzerine TMMOB Ankara Mimarlar Odası, bir sivil toplum kuruluşu olarak halkı aydınlatma görevleri olmasına rağmen anılan bilgilerin verilmemesi nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini iddia ederek AİHM'e başvurmuştur.

Başvuruyu karara bağlayan AİHM öncelikle, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nin yapım maliyetlerine ilişkin bilgilerin istenmesinin, Ankara Mimarlar Odasının kanunla belirlenen ve mimarlık mesleğinin temsili ve diğer örgütsel görevleriyle bağdaşmadığını tespit etmiştir. İkinci olarak, Ankara Mimarlar Odası tarafından talep edilen bilgilerin, kamu ihalelerine giren şirketlerin ticari ve teknolojik stratejisi ile ilgili olduğunu, Türk hukukunun anılan bilgilerin gizliliğini tanıdığını, bu durumun da kamu ihalelerine ilişkin ihalelerde rekabeti sağlama ve kamu yararının korunmasını sağlama amacına hizmet ettiğini ifade etmiştir. Bu hususları dikkate alan AİHM, Cumhurbaşkanlığı Külliyesinin yapım maliyetlerine ilişkin bilgi edinme hakkının TMMOB Kuruluş Kanununda ayrıntılı olarak tanımlanan Ankara Mimarlar Odası'nın işlevlerinin dışında kaldığı kanaatine varmıştır.

Açıklanan nedenlerle AİHM, başvurunun konu bakımından AİHS hükümleriyle bağdaşmadığından kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

¹⁹ TMMOB Ankara Mimarlar Odası / Türkiye Kararı, No. 10515/18, 12 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213235>

17- Ali İbrahimağaoğlu / Türkiye²⁰ Kararı

Öz: *Bu karar, Mahkeme'nin 7188 sayılı Kanunun etkili bir iç hukuk olduğuna dair değerlendirmesi hakkındadır.*

Başvuran, yazılı ve görsel medya üzerinden bir belediye başkanı hakkında açıklamalarda bulunmuştur. Bu kapsamda 9 Eylül 2014 tarihinde “...Belediye başkanı değil ona başka bir şey dicesem de neyse söylesem şey olur, ama o da bana dava açsın soyтары. Açık söylüyorum soyтары. Oraya yeni bir plan yapıyor...” ve 20 Eylül 2014 tarihinde “G.. yiyorsa da çıkarısın...” şeklinde beyanda bulunmuştur.

Belediye başkanının şikâyeti üzerine, başvuran hakkında “*kamu görevlisine hakaret etme*” suçu nedeniyle İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 18 Şubat 2015 tarihinde iddianame düzenlenmiştir.

İstanbul Asliye Ceza Mahkemesi, başvuran hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 125/3-a maddesinde yazılı olan kamu görevlisine hakaret etme suçundan 26.500 TL adli para ile cezalandırılmasına hükmetmiştir.

Söz konusu karara karşı başvuran istinaf yoluna başvurmuş ise de, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 23 Kasım 2017 tarihinde başvuranın istinaf talebinin reddine kesin olarak karar vermiştir.

Başvuran bu karar üzerine, ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiası ile 5 Ocak 2018 tarihinde Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru yoluna başvurmuştur. Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan değerlendirme sonucunda, 1 Şubat 2019 tarihinde söz konusu başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir.

Bunun üzerine başvuran 21 Haziran 2019 tarihinde AİHM'e ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiası ile başvuru gerçekleştirmiştir.

Başvuru sonrası, başvuran hakkında mahkûmiyet kararına konu suçun da aralarında olduğu bazı suçlar bakımından kesinleşmiş hükümlere karşı temyiz yoluna başvurulmasına imkân tanıyan 7188 sayılı Kanun 24 Ekim 2019 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

²⁰ Ali İbrahimağaoğlu / Türkiye Kararı, No. 37048/19, 12 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213577>

Başvuran bunun üzerine 30 Ekim 2019 tarihinde hakkındaki mahkûmiyet hükmünü temyiz etmiştir.

AİHM başvuran tarafından gerçekleştirilen başvuruyu 18 Kasım 2021 tarihinde değerlendirmiş ve başvurunun oy birliği ile kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. AİHM kararında, başvuranın mahkûmiyet hükmü hakkındaki temyiz sürecinin halen Yargıtay önünde devam ettiğini, bu nedenle Sözleşmenin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca başvuranın iç hukuk yollarını tüketmediğini belirtmiştir.

18- *Suat İncedere ve Hasan Yıldız*²¹ Kararı

Öz: *Bu karar, cezaevinde verilen bir disiplin cezasına karşı yapılan başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna ilişkindir.*

Başvuru, biri akademisyen diğeri öğretmen olan ve Kanun Hükmünde Kararname ile görevlerinden uzaklaştırılan iki başvuranın cezaevinde açlık grevi yapmaları sonucunda Cezaevi Disiplin Kurulu tarafından bir ay süreyle bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma disiplin cezasıyla cezalandırılmalarının ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

Başvuranların yukarıda anılan disiplin cezasına itirazları infaz hâkimliği ve ağır ceza mahkemeleri tarafından incelenmiş ve reddedilmiştir. Başvuranların Anayasa Mahkemesi'ne yaptıkları bireysel başvurular ifade özgürlüğü bağlamında incelenmiş ve başvuranların ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar verilmiştir. Bunun üzerine başvuranlar AİHM'e bireysel başvuruda bulunmuşlardır.

AİHM, yapmış olduğu değerlendirmeler sonucunda, 12 Ekim 2021 tarihinde, söz konusu başvuruların açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

AİHM, somut olayda ihtilaf konusu disiplin cezasının, başvuranlara, cezaevinde düzenin yeniden tesis edilmesi ve ilgililerin ve diğer tutukluların, kişisel durumlarını ilgilendirmeyen nedenlerle benzer açlık grevlerine yeniden başlamalarını engellemek amacıyla verildiğini belirtmiştir. Buna ek olarak AİHM, *Atilla ve diğerleri/Türkiye* kararına atıf yaparak, başvuranlar tarafından yapılan açlık grevinin toplu niteliği, benzer açlık grevlerinin, cezaevinde düzen ve disiplin açısından teşkil edeceği risk ve verilen cezanın orantılı niteliği dikkate

²¹ *Suat İncedere ve Hasan Yıldız / Türkiye* Kararı, No. 65227/19 - 6465/20, 12 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213580>

alındığında, bu cezanın, ilgililerin ifade özgürlüğünün kullanımına uygulanan orantısız bir ceza olduğu kanaatine varılamayacağını kaydetmiştir.

Sonuç olarak AIHM, Hükûmetin itirazının kabul edilmesine ve başvuruların, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca, açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

19- *Staniszewski / Polonya*²² Kararı

Öz: *Bu karar, ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğine ilişkindir.*

Başvuran, yerel yönetim seçimlerinde bir aday hakkında yazdığı haberler nedeniyle mahkûm edilmesinin Sözleşme'nin 10. maddesi kapsamında ifade özgürlüğü hakkını ihlal ettiğini iddia etmektedir.

Başvuran, 2010 yılından bu yana, ücretsiz aylık haber bülteni “Bulkowo Belediyesinin Sesi”nin tek editörüdür. 10 Eylül 2014 tarihinde yayınlanan 9/2014 numaralı sayıda başvuran, Belediye Başkanı G.G. ve eşi hakkında bazı haberler kaleme almıştır. 10 Ekim 2014 tarihinde yayınlanan 10/2014 numaralı sayıda ise başvuran, belediye borcunun 10.000.000 PLN'ye yükseldiğini ve bunun vergi ve harçlarda bir artışa yol açacağını; G.G.'nin 40 hektardan fazla tarım arazisine sahip olduğunu ve belediye başkanı olarak görev süresi boyunca, G.G.'nin fazladan para kazandığını belirtmiştir.

G.G., başvuranın kendisi hakkında gerçek dışı bilgi yaymasının yasaklanmasını talep etmiştir. G.G. aynı zamanda haber bültenlerine el konulmasını ve başvuran ile sendikanın haftalık bölgesel bir dergide söz konusu açıklamaların doğru olmadığını açıklayan ve yayımladıkları için özür dileyen bir bildiri yayınlamalarına karar verilmesini talep etmiştir. Ayrıca el yazısıyla bir özür dilenmesini istemiş ve başvuranın ve sendikanın bir hayır kurumuna 10.000 PLN (yaklaşık 2.500 Euro) ödemesini ve yargılama masraflarını karşılamasını talep etmiştir.

Płock Bölge Mahkemesi, neredeyse talep gibi; bültenin 9/2014 ve 10/2014 sayılarına el konulmasına; başvuranın ve sendikanın, bölgesel Tygodnik Płocki dergisinde, bir özür dileyerek, söz konusu ifadelerin doğru olmadığını açıklayan bir bildiri yayınlamasına; başvuranın, gerçek olmayan ifadeler için özür dilemek için el yazısıyla bir not yazmasına; başvuran ve sendikanın, bir hayır kurumuna birlikte 10.000 PLN (yaklaşık 2.500 Euro) ödemesine karar vermiştir. Bölge Mahkemesi, davanın G.G.'nin eşinin sayman olduğu hayır

²² *Staniszewski / Polonya* Kararı, No. 20422/15, 14 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-212158>

kurumuyla ilgili kısmını incelememiş ve hayır kurumunun kendisinin şikâyetinde bulunması gerektiğine hükmetmiştir.

Bölge Mahkemesi, başvuranın haber bültenlerinin “G.G. aleyhine dedikodu, imalar ve okuyucuların duyguları üzerinde oynanan sansasyonel ve spekülâtif nitelikteki iddialardan oluşan olumsuz kampanya” örnekleri olduğu kanaatine varmıştır. Łódź Temyiz Mahkemesi ise başvuranın yaptığı temyiz başvurusunu reddetmiştir. Temyiz Mahkemesi, söz konusu haber bültenlerinin, açıkça görevdeki belediye başkanı G.G.’ye oy vermektan caydırmayı amaçlayan olumsuz bir kampanya olduğunu belirtmiştir.

AİHM yaptığı değerlendirmede seçim sürecinin bütünlüğünü, oylama sonuçlarını etkileyen yanlış bilgilerden korumanın önemini ve adayların itibarını etkin bir şekilde korumaya yönelik prosedürleri uygulamaya koyma ihtiyacını kabul etmiştir.

Sözleşme'nin 10. maddesinin, kamuoyunu ciddi şekilde ilgilendiren konuların ve siyasi şahsiyetlerin basında yer almasıyla ilgili olarak bile, tamamen sınırsız ifade özgürlüğünü garanti etmediği belirtilmiş ve bu özgürlüğün kullanılmasının, basın için de geçerli olan “görevler ve sorumluluklar” taşıdığı belirtilmiştir. AİHM, ulusal mahkemeler tarafından başvurana yaptırım uygulanması için ileri sürülen gerekçelerin, içtihatları dâhilinde ilgili ve yeterli olduğuna ikna olmuş ve şikâyet edilen müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” görülebileceği ve Sözleşme'nin 10. maddesinin 2. fıkrası anlamında izlenen meşru amaçla orantılı olduğuna kanaat getirmiştir. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 10. maddesi kapsamında ifade özgürlüğünün ihlal edilmediği sonucuna varılmıştır.

20- *Emin Aydın / Türkiye*²³ Kararı

Öz: *Bu karar, kamu görevlisine hakaret suçundan mahkûmiyet üzerine yapılan başvurunun, mağdurun itibarına zarar verdiği gerekçesiyle kabul edilemez olduğu hakkındadır.*

Başvuru, yerel bir gazetenin Yazı İşleri Müdürü olarak görev yapmakta olan başvuranın, “*Ucuz olmak*” başlıklı yayımladığı yazıda, “*ucuz kadından olduğu*” ifadesiyle hicvedilen bir kişi hakkında fıkra türünde bir hikâye anlatmasının ardından, bazı kamu görevlilerini “*ucuz*” olarak nitelendirerek, kamu görevlisine hakaret suçundan mahkûm edilerek hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesine ilişkindir. Başvuran, Sözleşme'nin 10. maddesini ileri sürerek, genel nitelikte bir eleştiriyi iletmeyi amaçlayan yazısı nedeniyle cezaya mahkûm edilmesinin ifade özgürlüğü hakkını ihlal ettiğini iddia etmektedir.

²³ *Emin Aydın / Türkiye* Kararı, No. 59976/14, 18 Kasım 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213573>

AİHM, ilk olarak başvuranın cezaya mahkûm edilerek ve ardından hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilse bile yapılan müdahalenin ilgilinin ifade özgürlüğü hakkını kullanmasına yönelik müdahale teşkil ettiğini belirtmiştir. Ayrıca, bu müdahalenin, kanun ile özellikle Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesiyle öngörüldüğü ve Sözleşme'nin 10. maddesinin 2. fıkrası bakımından, itibarın veya başkasının haklarının korunması yönünde meşru bir amaç izlediği hususunun taraflar arasında tartışma konusu olmadığını kaydetmiştir.

AİHM müdahalenin gerekliliğiyle ilgili olarak, özel hayatın ve ifade özgürlüğünün korunması konusunda kendi içtihadından doğan ilkeleri (özellikle *Couderc ve Hachette Filipacchi Associés/Fransa* ([BD], No. 40454/07, §§ 83-93, AİHM 2015 (özetler)) ve *Tarman/Türkiye* (No. 63903/10, §§ 36-38, 21 Kasım 2017) hatırlatarak davalı Devletin bu türden koşullarda yararlandığı takdir yetkisi dikkate alındığında, ulusal makamların, söz konusu yazının yer aldığı olgusal bağlamı değerlendirmek için daha iyi bir konumda olduğunu ve bu bağlamda ulusal mahkemelerin, özellikle Anayasa Mahkemesinin, Mahkemenin içtihadıyla düzenlenen kriterlere (*Tarman* kararı, § 38) uygun olarak, başvuranın ifade özgürlüğü hakkı ile karşı tarafın özel hayatına saygı hakkı arasında kurulması gereken adil dengeye dayanarak bir inceleme yaptıklarını ifade etmiştir. Ulusal mahkemelerin, özellikle başvuran tarafından yazısında kullanılan "*Ucuz kadından olduğu*" ifadesine ilişkin olumsuz ve cinsiyetçi olarak değerlendirilen çağrışımı göz önünde bulundurarak, başvuranın yazısının bu yazıda eleştirilen kamu görevlisiyle ilgili şikâyetçinin itibarına zarar verdiği kanaatine vardıklarını belirtmiştir.

Sonuç olarak AİHM, başvurunun, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

21- *Biancardi / İtalya*²⁴ Kararı

Öz: *Bu karar, üçüncü kişilerin şahsi itibarını ihlal eden indeksin internetten kaldırılmaması üzerine verilen para cezasının ifade özgürlüğünü ihlal etmediği hakkındadır.*

Online yayınlanan bir gazetenin genel yayın yönetmeni/editörü olan başvuran, bir restoranda meydana gelen bir kavga sonrası yaşanan bıçaklama olayı ve ilgili yürütülen ceza soruşturması hakkında bir makale yayınlamıştır. Sanıklardan biri ve restoran sahibi, yazının internetten kaldırılmasını istemiştir.

²⁴ *Biancardi / İtalya* Kararı, No. 77419/16, 25 Kasım 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213827>

Başvuran başlangıçta bunu yapmayı reddetmiş, ancak sekiz ay sonra, davacıların yerel mahkemeler önüne getirdikleri davayı çözmek için makalenin indeksini çıkartmıştır. Bununla birlikte, yerel mahkemeler, başvuranın, davacıların resmi talebine rağmen, uzun bir süre boyunca indeksi çıkartmamasından ve böylece herkesin arama motoruna basitçe restoranın veya sanıkların isimlerini yazarak söz konusu ceza soruşturmasıyla ilgili bilgilere erişmesine izin vermekten sorumlu olduğunu tespit etmiştir. Başvuranın, davacıların itibarlarına saygı hakkını ihlal ettiği gerekçesiyle her birine manevi tazminat olarak 5.000 Euro ödemesi kararlaştırılmıştır. Başvuranın temyiz başvurusu kabul edilmemiştir.

Başvuran, Sözleşme'nin 10. maddesi uyarınca, ifade özgürlüğüne-halkı bilgilendirme hakkına-yapılan müdahalenin haksız olduğunu iddia etmiştir. Ayrıca kendisine verilen cezanın aşırı olduğundan da şikâyetçi olmuştur.

AİHM yapılan müdahalenin kanunla öngörüldüğü ve meşru bir amaç taşıdığı hususunda bir uyuşmazlık olmadığından doğrudan müdahalenin demokratik toplumda gerekli olup olmadığı değerlendirilmesine geçmiştir.

İndeks, arama motorlarının siteleri tarayarak içerisindeki sayfaları dizinine ekleyerek kendi ziyaretçisine belirli kriterler sonucunda sıralayarak göstermesidir. "İndeksten çıkarma", "listeden çıkarma" ve "referans kaldırma" terimlerini inceleyen AİHM ilgili terimlerin, bir arama motorunun operatörlerinin inisiyatifıyla, görüntülenen sonuçlar listesinden (kişinin adı esas alınarak) ilgili sonucun çıkarılması anlamına geldiğini belirlemiştir.

AİHM mevcut davayı iki ana özelliğin karakterize ettiğini tespit etmiştir: (1) çevrim içi makalenin internette kaldığı süre ve bunun söz konusu özel bireyin itibarına saygı gösterilmesi hakkı üzerindeki etkisi; (2) söz konusu veri öznesinin niteliği (siyasi veya kamusal bir figür olarak kamusal bağlamda hareket etmeyen özel bir kişi olması).

Bu nedenle AİHM, aşağıdaki üç kriterle özellikle dikkat etmiştir:

(a) Özellikle kişinin verilerinin orijinal olarak işleme amaçları ışığında, makalenin çevrim içi olarak tutulduğu süre, (b) söz konusu verilerin hassasiyeti, (c) Uygulanan yaptırımın ağırlığı.

Bunlara ek olarak AİHM teknik olarak, indekslemeyi çıkarma işleminin bir editör tarafından da gerçekleştirilebileceğini kabul etmiştir. Bu nedenle, bir materyali indeksten çıkarma yükümlülüğünün yalnızca internet arama motoru sağlayıcılarına değil, aynı zamanda internet üzerinden erişilebilen gazete veya gazetecilik arşivlerinin yöneticilerine de getirilebileceği sonucuna varmıştır.

Yukarıdakiler ışığında AİHM, yerel yargı makamlarının, başvuranın, söz konusu makaleyi indeksten çıkarmaması nedeniyle davacının itibarına saygı hakkını ihlal ettiğine ilişkin tespitini uygun bulmuş ve başvurana makaleyi internetten kalıcı olarak kaldırması veya anonimleştirilmesi için herhangi bir gereklilik getirilmediği hususunu da göz önünde bulundurarak, başvuranın ifade özgürlüğüne haklı bir kısıtlama getirildiğini belirtmiştir. AİHM sonuç olarak başvuranın ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar vermiştir.

7

MÜLKİYET HAKKI

22- Łysak / Polonya²⁵ Kararı

Öz: *Bu karar, altı yıl süren el koyma tedbirinin mülkiyet hakkını ihlal ettiği hakkındadır.*

Başvuru sahte ve taklit ürün satışına ilişkin bir ceza soruşturması sırasında el konulan ürünler yönünden 6 yıl süren el koyma tedbirinin mülkiyet hakkını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

Başvuran markalı giysiler satan toptan perakende giyim alanında ticari faaliyet yürütmektedir. 21 Şubat 2013 tarihinde polis işyerini aramış ve 582 parça ürüne sahte giysi ticareti yapıldığına dair yürütülen bir ceza soruşturması kapsamında el koymuştur. Çeşitli tarihlerde kamu makamları B., G. ve T.H. isimli markaların temsilcilerine başvuran tarafından sahte giysi satıldığına dair bilgi vermişlerdir. 24 Nisan 2013 tarihinde bazı ürünlere daha Bölge Savcısının emriyle el konulmuştur. 30 Aralık 2013 tarihinde Bölge Savcısı üç markanın ürünleri ile soruşturmaya devam etmeme kararı almıştır. Söz konusu kıyafetlerin kesinlikle sahte olmasına rağmen başvuranın suç kastı ile hareket ettiğinin makul şüphenin ötesinde tespit edilmesinin imkânsız olduğu sonucuna varılmıştır. Kararda başvuranın yine de medeni hukuk kurallarına göre sorumlu olabileceği kaydedilmiştir.

23 Mayıs 2014 tarihinde Sosnowiec Bölge Mahkemesi kararı bozmuş ve daha fazla soruşturma yapılması için dosyayı iade etmiştir. 2 Temmuz 2014 tarihinde Bölge Savcısı başvuranın işyeri ve iş kayıtları hakkında arama kararı vermiştir. 3 ve 7 Temmuz 2014 tarihinde bulunan eşyaya delil olarak el konulmuştur. 25 Kasım 2014 tarihinde yurt dışından kanıt beklendiği için soruşturma durdurulmuştur.

1 Aralık 2014 ve 18 Mayıs 2015 tarihlerinde başvuran soruşturma için artık el konulan eşyaya ihtiyaç olmadığını belirterek iade talebinde bulunmuştur. 16 Aralık 2014 ve 8 Haziran 2015 tarihlerinde uluslararası istinabe çerçevesinde yürütülen faaliyetlerin sonuçlarının beklenmesi için soruşturmanın durdurulduğuna işaret edilerek talebinin kabul edilmediği Bölge Savcısınca başvurana bildirilmiştir. 2016 yılında belirsiz bir tarihte T.H. markasının giysileri ile ilgili soruşturma sona ermiştir. 26 Şubat 2018 tarihinde Bölge Mahkemesi başvuranın sahte T.H. giysilerinin dağıtım suçundan beraatine karar vermiştir. 7 Eylül 2018 tarihinde Katowice İstinaf Mahkemesi kararı onamıştır.

²⁵ Łysak / Polonya Kararı, No. 1631/16, 7 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-212034>

15 Ekim 2013 tarihinde başvuran Sosnowiek Bölge Mahkemesinde 24.000 Polonya Zlotisi (yaklaşık 6.000 Avro) değerinde bir tazminat davası açmıştır. 17 Nisan 2014 tarihinde Mahkeme davayı reddetmiştir.

AİHM sahte ve taklit ürün satışına ilişkin bir ceza soruşturması sırasında el konulan ürünler yönünden 6 yıl süren el koyma tedbirinin olayın koşulları altında adil dengeyi bozduğu için Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Kararda yeterli şüphe olduğu için el koyma kararı verilmesi yönünden bir sorun görülmemiştir. Bununla birlikte, bir marka ile ilgili ürünler yönünden başvuranın beraat ettiği halde ürünlerin iade edilmemesi, diğer markalar ile ilgili ürünler yönünden ise kamu makamlarınca uzun süredir hareketsiz kalınması nedeniyle ihlal sonucuna varıldığı anlaşılmaktadır. Öte yandan ayrıca belirtmek gerekir ki kabul edilebilirlik yönünden başvuranın iç hukukta tedarikçisine yönelik bir tazminat davası yolunun varlığı gerek yeterince emsal sunulmaması gerekse de şikâyetin kamu makamlarının işlemine yönelik olması nedeniyle etkili görülmemiştir.

23- *Ali Haydar Sevgi / Türkiye*²⁶ Kararı

Öz: *Bu karar, ruhsata aykırı yapının yıkılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edilip edilmediğine ilişkindir.*

Başvuran, 1 Eylül 1999 tarihinde, Yenice Belediye Başkanı olarak görev yaptığı sırada, Yenice Belediyesinden, iki katlı müstakil bir ev için inşaat ruhsatı almıştır. İlgili, iki katlı müstakil bir ev ve özel bir yüzme havuzu yaptırmıştır. Belediye yetkilileri, 29 Eylül 2006 tarihinde, yapının inşaat ruhsatına uygun olmadığını tespit etmişlerdir. Yenice Belediye Meclisi, 3 Ekim 2006 tarihli kararla, evin bir kısmının yıkılmasına karar vermiş ve başvurana yasaya aykırı yapı nedeniyle para cezası verilmiştir. Tekirdağ İdare Mahkemesi (İdare Mahkemesi), 5 Temmuz 2007 tarihinde, inşaat ruhsatını iptal etmesi gerektiği gerekçesiyle bu kararı iptal etmiştir. Bu karar, 29 Eylül 2007 tarihinde kesinleşmiştir.

Belediye yetkilileri, 29 Şubat 2008 tarihinde, ihtilaf konusu yapının ruhsata aykırılığına ilişkin bir tutanak düzenlemişlerdir. Belediye Meclisi, 1 Nisan 2008 tarihinde, 1 Eylül 1999 tarihli inşaat ruhsatının iptaline ve evin yıkılmasına karar vermiş ve başvurana yasaya aykırı yapı nedeniyle para cezası verilmiştir. Başvuran, İdare Mahkemesine başvurarak, bu kararın iptaline yönelik dava açmıştır. İdare Mahkemesi, 21 Ekim 2010 tarihinde, başvuranın evin yıkılması kararının iptali yönündeki talebini reddetmiştir. Buna karşın, aynı Mahkeme, başvuranın para cezasının iptali yönündeki talebine ilişkin olarak

²⁶ *Ali Haydar Sevgi / Türkiye* Kararı, No. 33964/12, 21 Eylül 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-212858>

başvuranın lehine bir karar vermiştir. Danıştay, 23 Kasım 2011 tarihli kararla, başvuranın temyiz başvurusunda bulunduğu kararı onamıştır. Danıştay, 18 Haziran 2013 tarihinde, başvuranın sunduğu karar düzeltme talebini reddetmiştir.

Başvuran, İdare Mahkemesine başvurarak, evinin yıkılması kararının iptalini talep etmiştir. İdare Mahkemesi, 1 Haziran 2011 tarihinde, bu kararı Belediye Başkanının değil, Belediye Meclisinin vermesi gerektiği gerekçesiyle, şekil yönünden iptal etmiştir. Ardından Belediye, 6 Temmuz 2011 tarihinde, 1 Nisan 2008 tarihli Belediye Meclisi karına atıfta bulunarak, evin 15 Temmuz 2011 tarihinde yıkılacağını başvurana bildirmiştir. Başvuran, 14 Temmuz 2011 tarihinde, yıkımın durdurulması için bir kez daha İdare Mahkemesine başvurmuştur. 15 Temmuz 2011 tarihinde yetkili makamlar, ihtilaf konusu evin bir kısmını yıkmışlardır. İdare Mahkemesi, aynı tarihte, dava belgelerini alıncaya kadar, 6 Temmuz 2011 tarihli yıkım kararının yürütmesinin durdurulmasına karar vermiştir. Söz konusu karar, 27 Temmuz 2011 tarihinde belediyeye tebliğ edilmiştir. İdare Mahkemesi, 4 Kasım 2011 tarihinde, talep ettiği dava belgelerini aldıktan sonra, başvuranın talebini reddetmiş ve itiraz edilen yıkım kararının yürütmesinin durdurulmasına gerek olmadığına karar vermiştir. Bölge İdare Mahkemesi, 15 Mart 2012 tarihinde, Belediye Meclisinin başvuranın evinin yıkılması yönündeki kararını hukuka uygun bulmuştur.

Başvuran, Sözleşme'nin 6. ve 8. maddesi ve Sözleşme'ye Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında haklarının ihlal edildiğinden şikâyet etmiştir. AİHM, iç hukuktaki nihai kararın verildiği tarih itibarıyla Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun mevcut olduğunu vurgulayarak, Hükûmetin iç hukuk yollarının tüketilmediğine ilişkin itirazını kabul etmiştir. AİHM, iç hukuk yollarının tüketildiği kabul edilse dahi, başvuranın idare tarafından kısmen yıkılan evinin yapı ruhsatına aykırı yapıldığının idare mahkemeleri tarafından ortaya konulduğunu, dolayısıyla İdarenin yasa dışı bir durumu sonlandırmak için düzenleyici yetkisini kullandığını belirtmiştir. Mahkeme, yıkım tarihinde verilmiş bir yürütmenin durdurulması kararı bulunmadığını, sonrasında da yürütmenin durdurulması talebinin mahkemeler tarafından reddedildiğini eklemiştir. Ayrıca Mahkeme, idarenin işleminin hukuka uygunluğunun İdare Mahkemesi tarafından incelendiğini ve bu kararın Danıştay tarafından da onandığı belirtmiştir. Buna göre AİHM, başvuranın şikâyetlerinin açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle Sözleşme'nin 35. maddesinin 3 ve 4. fıkraları gereğince başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

24- Hamdi Akın İpek / Türkiye²⁷ Kararı

Öz: *Bu karar, yürütülen bir ceza soruşturması kapsamında ilgili şirketlere yönetim kayyımı atanmasının mülkiyet hakkını ihlal edip etmediğine ilişkindir.*

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, başvuran Hamdi Akın İPEK ve sahibi olduğu holdinge ait diğer şirketlerin yöneticileri hakkında Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) tarafından hazırlanan 4 Ağustos 2014 tarihli ön rapora ve Organize Suçlar Büro Amirliği'nin 3 Mart 2015 tarihli raporuna dayanarak, soruşturma açılmasına karar vermiştir.

Bu iki raporda özü itibarıyla, grup şirketlerinin banka hareketlerinin ve mali tablolarının şüpheli tutarsızlıklar gösterdiği ve grubun gelir ve parasal hareketlerinin bir kısmının ticari teamüle uygun nedenlerle açıklanamayacağı belirtilmiştir.

Soruşturma kapsamında Cumhuriyet savcılığı, el konulan veri ve belgelerin incelenmesi için bir bilirkişi heyeti talep etmiş; ilerleyen süreçte de grup şirketlerinin kayyım devredilmesini talep etmiştir. 26 Ekim 2015 tarihinde Ankara Sulh Ceza Hâkimliği, şirketlerin yönetimini “kara para aklanması gibi bazı suçların işlendiği ve söz konusu şirketlerin ticari faaliyette bulunmak yerine terör örgütünü desteklemeye yönelik olduklarına dair güçlü şüphelerin varlığı gibi gerekçelerle” kayyım devretmiştir.

27 Ekim 2015 tarihinde Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı olaya ilişkin bir basın açıklaması yapmıştır.

Başvuran, mülkiyet hakkının, adil yargılanma hakkının, masumiyet karinesinin, suç ve cezaların kanuniliği ilkesinin, ifade özgürlüğünün ve özel hayatına saygı hakkının ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuştur.

AİHM, basın açıklamasında başvuranın masumiyet karinesini ihlal ettiğini iddia ettiği pasajın savcılık tarafından yapılan bir açıklama olmadığını, bilirkişi raporunun sonuçlarından bir alıntı olduğunu; açıklamanın, adı doğrudan veya dolaylı olarak bilinmeyen başvurana herhangi bir suçtan suçlu olarak göstermeyi amaçlamadığını, kamuoyunu bilgilendirmeye çalıştığını; Sözleşme'nin 6 / 2. maddesinin, yetkililerin devam eden ceza soruşturmaları hakkında kamuoyunu bilgilendirmesini engelleyemeyeceğini, bu sebeple de söz konusu şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğunu ifade etmiştir.

²⁷ Hamdi Akın İpek / Türkiye Kararı, No. 4158/19, 21 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-212879>

AİHM, mülkiyet hakkına ilişkin yaptığı incelemesinde ilk olarak yönetim kayımlığı tedbirinin, Sözleşmeye Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin ikinci paragrafı bağlamında mülkiyetin kamu yararına kontrolü açısından incelenmesi gerektiğini kaydetmiştir. AİHM, bu tedbirin CMK'nın 133. maddesinde düzenlendiğini ve yeni suçların işlenmesini önlemek, delil toplamayı kolaylaştırmak ve muhtemel bir müsadere kararının uygulanmasını sağlamak gibi meşru amaçlar taşıdığını kabul etmiştir. Mahkeme, müdahalenin orantılılığına ilişkin olarak, başvuranın söz konusu tedbire karşı temyize gidebildiğini ve öne sürdüğü argümanların, gerekçeli yanıtlar veren Anayasa Mahkemesi de dâhil olmak üzere ulusal mahkemeler tarafından dikkatle incelendiğini belirtmiştir.

Mahkeme, başvuranın şirketlerine yöneltilen şüphelerin yeterliliğine ilişkin olarak, dosyada yer alan teknik raporların ışığında, ulusal mahkemelerin söz konusu tedbire karar vermek için yeterli şüphenin mevcudiyetine ilişkin değerlendirmesini sorgulamaya imkân verecek bir hususun bulunmadığını vurgulamıştır. Mahkeme ayrıca, özellikle mali meseleler gibi karmaşık bir alanda, yerel bir mahkeme tarafından işlendiği iddia edilen maddi veya hukuki hataları ele alma yetkisinin de sınırlı olduğunu hatırlatmış ve mevcut davada herhangi bir keyfi veya açıkça makul olmayan bir değerlendirme bulunmadığını belirtmiştir. AİHM, ilk kayyımların mahkemeler tarafından yeterliliklerine göre seçildiğini ve daha sonra bu görevin, şirket yönetiminde uzmanlığa ve deneyime sahip ve kamuya açık niteliği nedeniyle yükümlülüğünün doğması halinde iflas riski taşımayan, başvuru sahibine bir garanti sağlayan bir kamu kurumu olan *TMSF*'ye verildiğini eklemiştir. Mahkeme ayrıca, söz konusu tedbirin bir dizi başka garantiyle çevrelendiğine dikkat çekmiş; davanın karmaşıklığı, tedbirin hedeflediği amaçlar, başvuranın suçlandığı meblağlar ve kendisine sağlanan güvenceler dikkate alındığında, tedbirin süresinin adil dengeyi bozacak düzeyde olmadığını değerlendirmiştir. AİHM, bu nedenlerle, Sözleşme'ye 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamındaki şikâyetlerin açıkça temelsiz olduğu sonucuna varmıştır.

AİHM, başvuranın ifade özgürlüğüne ilişkin şikâyetini üç bölümde ele almıştır. Birincisi, medya şirketlerinin mütevelli heyetlerinin yönetimi altına yerleştirilmesi ve bu değişiklikten sonra editoryal satırın değişmesi, ikincisi, medyasının artık dijital platformlarda ve uydu aracılığıyla yayınlanmaması, üçüncü olarak, medya şirketlerinin kararname ile feshedilmesi ile ilgilidir.

Birinci kısım ile ilgili olarak AİHM, Anayasa Mahkemesi'nin yaptığı gibi, kayyım atama tedbirinin özel olarak medya şirketlerini değil, başvuranın tüm grubunu hedef aldığını

kaydetmek suretiyle, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında incelenenlerden ayrı herhangi bir mesele ortaya koyamadığını belirtmiştir.

Şikâyetin ikinci kısmı konusunda AİHM, başvuranın bu konuda herhangi bir adım atmadığı veya bu şikâyeti Anayasa Mahkemesi'ne taşımadığından bahisle, iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralına aykırılık olduğunu belirtmiştir.

Üçüncü ve son kısım ile ilgili olarak Mahkeme, 685 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 4/C maddesi uyarınca, Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu'nun bu şikâyeti incelemeye yetkili olduğunu ve bu sebeple iç hukuk yollarının tüketilmediğini belirtmiştir.

Bu sebeplerle Mahkeme, ifade özgürlüğü konusundaki şikâyeti de kabul edilemez bulmuş ve oybirliğiyle, başvurunun tümünün kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

25- *Nimet Karacasu ve diğerleri / Türkiye*²⁸ Kararı

Öz: *Bu karar, başvuru konusu taşınmazların fiilen kamulaştırıldığı ve başvuranlara herhangi bir tazminat ödenmediği iddiası hakkındadır.*

Başvuru, başvuranların varisi oldukları kişilere ait iki mülkün 1944 yılında kamulaştırılması ve söz konusu mülkten yoksun bırakmaya karşılık olarak tazminat verilmemesiyle ilgilidir.

1944 yılında, resmi bir kamulaştırma işlemi olmadan, belediye makamları, Denizli'de bulunan ve tapu kaydına N.M. adına tescil edilen iki taşınmaz üzerine bir yol yapmışlardır. Söz konusu yol bugün halen kullanılmakta ve şehir merkezinin ana arterlerinden birini teşkil etmektedir.

1961 yılında 221 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanun, resmi olarak kamulaştırılmadan kamu hizmetine ilişkin bir kullanıma tahsis edilmiş her mülkün, bu kullanıma tahsis edildiği tarihte kamulaştırılmış sayılacağını hükme bağlamaktadır. Bu Kanun ayrıca, ilgili mülklerin maliklerinin tazminat talebinde bulunmak için iki yılları olduğunu öngörmektedir.

1972 yılında başvuranların murisi (de cujus) K.K., N.M.'nin tek varisi olarak belirlenmiştir.

8 Kasım 1983 tarihinde 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanun'un 38. maddesi, kamu hizmeti tesisi yapılması amacıyla resmi kamulaştırma

²⁸ *Nimet Karacasu ve diğerleri / Türkiye* Kararı, No. 68927/12, 12 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213570>

olmadan el atılan bir mülkün eski maliklerinin, el koyma tarihinden itibaren başlayan 20 yıllık bir süre sonrasında mülk ile ilgili herhangi bir dava açamayacaklarını öngörmüştür.

2008 yılında Denizli Belediyesi, Denizli Asliye Hukuk Mahkemesi'nden, ihtilaf konusu taşınmazların kendi adına tapu kaydına tescil edilmesini talep etmiştir. Denizli Asliye Hukuk Mahkemesi, mülklerin 1944 yılından beri kamu hizmetine tahsis edildiklerini tespit ederek, başvuranların murisinin (de cujus) dava açma hakkının çoktan sona erdiği kanaatine varmış ve söz konusu talebi kabul etmiştir.

Bu karar onanarak 26 Kasım 2010 tarihinde kesinleşmiştir.

Eş zamanlı olarak 2008 yılında, başvuranların murisi (de cujus), fiili kamulaştırma nedeniyle tazminat alma amacıyla bir dava açmıştır. Söz konusu dava, 221 sayılı Kanun uyarınca davacının hukuk yoluna başvuru hakkının 13 Ocak 1963 tarihinde sona erdiği gerekçesiyle reddedilmiştir. Bu karar ise, 12 Nisan 2012 tarihinde kesinleşmiştir.

Başvuranlar, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlalden mağdur olduklarını ileri sürmektedirler.

Mahkeme kararında, idarenin ihtilaf konusu parsellere el attığını ve 1944 yılında burada, parselleri resmi olarak kamulaştırmadan, kamu hizmetine tesis ettiğini, bununla birlikte, 1961 tarihli ve 221 sayılı Kanun'un, yasal bir dayanak sağlayarak söz konusu kamulaştırmayı resmileştirdiğini ifade etmiştir. Mahkeme ayrıca bu Kanun'un, eski maliklere, kamulaştırma bedeli talebinde bulunmak ve almak için iki yıl süre verdiğini, ancak bu süre sonunda, herhangi bir girişimde bulunmadıkları için başvuranların atalarının, yalnızca mülkler konusunda değil aynı zamanda tazminat konusunda da artık herhangi bir hak sahibi olmadıklarını belirtmiştir.

Mahkeme başvuranların *murisinin (de cujus)* 2008 yılında açtığı davanın, taşınmazların 1961 yılında kamulaştırıldığı ve kamulaştırma bedeli talep etmek için sürenin 1963 yılından itibaren sona erdiği gerekçesiyle reddedildiğini, bu nedenle söz konusu davanın yalnızca, kırk beş yılı aşkın bir süredir olmayan ve "mülk" olarak değerlendirilemeyen ekonomik hakları yeniden ortaya çıkarmak için boşa bir çaba olduğunu ifade etmiştir.

Mahkeme, etkin bir şekilde kullanılması mümkün olmayan bir mülkiyet hakkının tanınması umudunun, Sözleşme'ye Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi anlamında "mülk" olarak değerlendirilemeyeceğini, nitekim Asliye Hukuk Mahkemesi'nin taşınmazların Hazine adına tescil edilmesine hükmeden kararına kadar ilgilinin söz konusu mülklerle ilgili tapu kaydına kayıtlı belgelerinin olmasının, kişinin halen mülklere sahip olduğu anlamına

gelmediğini, zira bu mülklerin kanun yoluyla resmi olarak kamulaştırıldığı için belgelerin herhangi bir hukuki değerinin olmadığını ifade etmiştir.

Mahkeme tüm bu hususlar göz önüne alındığında, başvurunun, Sözleşme hükümleriyle *konu bakımından (ratione materiae)* bağdaşmadığı gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

26- *Kovács / Macaristan*²⁹ Kararı

Öz: *Bu karar, engelli aylığının 1/3 oranında indirilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiası hakkındadır.*

Başvuru, başvuranın engelli aylığının bir kanun değişikliği çerçevesinde üçte birine indirilmesi nedeniyle Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvuran 2005 yılından beri sürekli olarak çeşitli engelli yardımlarından yararlanmaktadır. 1 Ocak 2012 tarihi itibarıyla başvurana bir kanun hükmüne dayalı olarak “*rehabilitasyon ödeneği*” adı altında aylık ödeme (engelli aylığı) yapılmaktaydı. Aylık ödeme miktarı 165.515 Macar forinti (yaklaşık 550 Avro) tutarındaydı. O tarihe kadar yürürlükte olan kanun hükümlerine göre bu aylık, 2012 yılı Temmuz ayında sona ermek üzere üç yıllığına bağlanmıştı. Başvuranın daha sonra 1 Ocak 2012 tarihinde yürürlüğe giren bir kanun hükmü gereğince engelli aylığı ödenmesi için yeniden talepte bulunması gerekmiştir. Takip eden süreçte başvuranın engellilik durumu herhangi bir rehabilitasyon önerisinde bulunulmaksızın tıbbi olarak %47 oranında belirlenmiştir. 1 Ağustos 2012 tarihinde, o tarihte yürürlükte olan hesaplama kuralları uygulanarak aylık 55.800 forint (yaklaşık 190 Avro) tutarında sakatlık yardımı bağlanmıştır. Engellere yapılacak ödemelerle ilgili bu kanunda yapılan değişiklikleri takiben başvuranın aylık ödeneği 1 Ocak 2014 tarihinden itibaren 159.100 forinte (yaklaşık 530 Avro) çıkarılmıştır. Bu ödemelerin halen yapılmakta olduğu anlaşılmaktadır.

Mahkeme, Sözleşme'nin mülkiyet hakkına ilişkin hükümlerinin uygulanabilirliği yönünden *Bélané Nagy v. Macaristan* [BD] kararının 72. ile 110. paragraflarına atıf yapmış ve bu ilkelerden ayrılmayı gerektirir bir durum olmadığını belirtmiştir. AIHM, sosyal güvenlik yardımları yönünden “*meşru bir beklentiden oluşan mülkiyetin tanınması için başvuranın ulusal hukukta maddî bir mülkiyet menfaatine ilişkin yeterince yerleşik ileri sürülebilir bir*

²⁹ *Kovács / Macaristan* Kararı, No. 25294/15, 7 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-212033>

alacağının olması” gerektiğini vurgulamıştır. Bu çerçevede başvuranın 2005 yılından bu yana şu veya bu yasal rejim uyarınca sürekli olarak devletten engellilik aylığı almaya hak kazandığı belirtilmiştir. Bu dönemde başvuranın sağlık durumunda bir değişiklik yapıldığı ise iddia edilmemiştir. AİHM’e göre bu unsurlar, Hükûmetin rehabilitasyon aylığının belirli süreli karakterine işaret eden argümanı ele alındığında özel bir önem kazanmaktadır. AİHM bu sebeple 1 Ağustos 2012 ile 1 Ocak 2014 tarihleri arasında 17 ay boyunca ödenen maluliyet aylığının *ulusal hukuk kapsamında yeterince yerleşik olarak tanınmış maddi bir mülkiyet menfaati* olduğunu kabul etmiştir.

AİHM 1 Ağustos 2012 tarihinde başvuranın aylığının önceki değerinin 17 ay boyunca yaklaşık üçte birine düşürüldüğüne dikkati çekmiştir. AİHM bu sebeple başvuranın sağlık durumu sebebiyle aldığı sosyal güvenlik yardımı alma hakkına müdahale edildiğini tespit etmiştir. AİHM kararın devamında da, müdahalenin haklı olup olmadığını tartışmıştır.

AİHM *Bélané Nagy v. Macaristan* kararının 112 ile 118 paragrafları arasındaki değerlendirmeleri yinelediğini hatırlatmıştır. AİHM bu bağlamda öncelikle müdahalenin iç hukukta hukuki bir temelini bulunduğunu ve sosyal güvenlik sisteminin rasyonelleştirilmesi şeklinde bir kamu yararı amacının olduğunu kabul etmiştir. Orantılılık yönünden ise ilk olarak sorunun ortaya çıktığı bağlamın bir sosyal güvenlik ödemesi olduğu dikkate alınmıştır. Bu tür ödemelerin, toplumun savunmasız üyeleriyle dayanışmasının bir yansıması olduğu açıklanmıştır. Bu çerçevede önemli olanın, başvuranın sosyal güvenlik yardımından yararlanma hakkının, özünün bozulmasına yol açacak şekilde ihlal edilip edilmediği olduğu açıklanmıştır. AİHM’e göre mevcut davada başvuranın aylığının üçte birine düşürülmesi bu çerçevede görülmelidir.

Başvuranın– Bayan Nagy’nin aksine – tüm haklarından tamamen yoksun olmamakla birlikte geliri yine de aniden aylık 190 Avroya düşürülmüştür. Bu unsur, başvuranın görünüşe göre geçimini sağlayacak başkaca önemli bir gelirinin olmaması ve savunmasız bir engelli grubuna ait olması sebebiyle başvuranın durumunu daha da ağırlaştırmaktadır. AİHM bu sebeple mevcut davada, engelli yardımlarıyla ilgili programı rasyonelleştirerek ekonominin korunması amaçlanmış olsa bile ve bu alanda devletin geniş takdir yetkisine rağmen söz konusu mevzuatın uygulanmasının ilgili menfaatler arasındaki adil dengeyi bozduğu kanaatinde. Bir kez daha başvuranın her zaman iyi niyetle hareket etmediğine veya yetkililerle iş birliği yapmadığına dair hiçbir bilgi ya da belge bulunmamasına rağmen aylığının üçte ikisinin kesilmesine maruz kaldığı vurgulanmıştır.

AİHM 1 Ağustos 2012 ile 1 Ocak 2014 tarihleri arasındaki dönemde yapılan müdahaleye ilişkin olarak izlenen amaç ile başvurana ödenen ödenekte uygulanan kısıtlama arasında makul bir orantılılık ilişkisi olmadığını tespit etmiştir.

AİHM sonuç olarak bu alandaki geniş takdir yetkisine rağmen başvurana aşırı bir külfet yüklendiği gerekçesiyle her ne kadar 1 Ocak 2014 tarihinden sonra başka bir mevzuat değişikliği yapılarak başvuranın durumu iyileştirilse de geriye dönük bir düzenleme yapılmamış olduğu gözetilerek başvuranın Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinde güvence altına haklarının ihlal edildiğine karar vermiştir.

27- Veli Yılmaz ve Diğerleri / Türkiye³⁰ Kararı

Öz: *Bu karar, başvuranın taşınmazının idare adına tapu kaydına tescil edilerek mülkünden yoksun bırakılması ve yerel mahkemelerin ödenmesine hükmettiği tazminat miktarının yetersiz olduğu iddiası hakkındadır.*

Başvuru, başvuranın taşınmazının idare adına tapu kaydına tescil edilmesi ve taşınmazın gerçek değeriyle açıkça ilgisiz olan bir miktarın tazminat olarak verilmesiyle ilgilidir.

Başvuru esas olarak, başvuranın mülkünün kadastro çalışması sonrasında ormanlık alan olarak belirlenmesi üzerine başvuranın tapusunun iptal edilmesine ilişkindir.

1958 yılında Hazine, 1955 yılında yapılan kadastro çalışması sonucunda, zeytinlik tarla olarak sınıflandırılan ve devlet mülkü olarak tescil edilen 16.750 m²'lik bir tarım arazisini başvurana satmıştır. 1994 yılında yapılan kadastro çalışmaları sırasında ise bu defa, söz konusu taşınmazın orman arazisi olduğuna karar verilmiştir. Ormanlar özel mülkiyete konu olamayacağı için başvuranın taşınmazı tapu kaydında Hazine adına kaydedilmiştir.

Başvuranın kadastro tespitlerine karşı itirazı 1997 yılında tamamlanan bir yargılama sonucunda reddedilmiştir. Aynı yıl başvuran Hazine'ye karşı sebepsiz zenginleşmeye dayalı tazminat davası açmıştır. Bu yargılama sırasında alınan birinci bilirkişi raporu taşınmazın değerini tarımsal net gelirin kapitalizasyonu metodunu kullanarak 11.892 TL olarak hesaplamıştır. Başvuran, söz konusu miktarın, artık kentsel alan içinde yer taşınmazının gerçek değerini yansıtmadığı düşüncesiyle bu bedele itiraz etmiştir.

³⁰ *Veli Yılmaz ve diğerleri / Türkiye Kararı*, No. 66263/12, 12 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213569>

Sonrasında alınan ikinci bilirkişi raporunda, diğer bilirkişiler başvuran tarafından 1958 yılında taşınmazı satın almak için ödenen fiyatı güncellemek suretiyle tazminat miktarını hesaplamışlardır. Bu metoda göre, miktar 91,61 TL'ye denk gelen 91.615.961 eski Türk Lirası olarak belirlenmiştir. Başvuranın avukatı, 27 Ekim 2009 tarihli duruşma sırasında söz konusu miktara itiraz etmemiş ve bu miktarın taşınmazın gerçek değerini yansıttığını belirtmiştir. Başvuranın avukatına göre bu miktar 91.615 TL olarak anlaşılmıştır. İzmir Asliye Hukuk Mahkemesi davanın kısmen kabulü ile başvurana 91,61 TL tazminat verilmesine hükmetmiştir.

Başvuran temyiz başvurusunda, taşınmazın değeriyle ilgisi olmadığını düşündüğü tazminat miktarına itiraz etmiş ve ikinci bilirkişi raporunu kabul etmediğini belirtmiştir. Ayrıca komşu parsellerin m² başına 1.000 TL'ye satıldığını ileri sürmüştür.

Başvuranın temyiz talebi, Asliye Hukuk Mahkemesi'nin delillerin takdiri ve hukukun uygulanması noktasında hata yapmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir.

Başvuran 16 Ocak 2018'de vefat etmiştir. Dört mirasçısı, mirasçı sıfatıyla Mahkeme önündeki başvuruyu sürdürmüşlerdir.

Mahkeme, başvuranın tapu siciline usulüne uygun olarak kayıtlı bir tapu senedine sahip olduğunu gözlemediğini ve bu tapu senedinin, Türk hukukuna göre, Sözleşme anlamında bir mülkiyet hakkının varlığının inkâr edilemez bir kanıtı olduğunu ifade etmiştir.

Mahkeme ihtilaf konusu taşınmazın orman olduğu gerekçesiyle Hazine'nin mülkü olarak tescil edilmesinin, tazminat ödenmesiyle giderilebilecek bir ihlal teşkil ettiğini ifade etmiş ve *Turgut ve Diğerleri / Türkiye*, no. 1411/03, § 91, 8 Temmuz 2008; *Altunay / Türkiye* (k.k.), No. 42936/07, §§ 34-37, 14 Nisan 2012 kararlarına atıfta bulunmuştur.

Mahkeme bu kapsamda Hükûmet'in, iç hukuk yollarının tüketilmediği ve başvuranın Tazminat Komisyonu'na başvurabileceği gerekçesiyle Mahkeme'yi başvuruyu reddetmeye davet eden itirazını yerinde bulmuştur. Mahkeme daha önce başvuruların mülklerinden yoksun kaldıkları ve tazminat taleplerinin reddedildiği bir davada, söz konusu Komisyona başvurmanın etkili bir hukuk yolu teşkil edebileceğini değerlendirdiğini ve iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle başvurunun kabul edilemez olduğuna karar verdiğini hatırlatmıştır.

Mahkeme kararında; somut olayda başvuran tazminata hükmedilen düşük miktardan şikâyetçi olsa da, özellikle verilen tazminatın tamamen tazminat yokluğu ile bir tutulabilecek kadar düşük olduğu değerlendirildiğinde, bu durumun farklı düşünmeyi gerektirmediğini ifade etmiş ve bu nedenle başvurunun iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

28- Ömer ÇELİK / Türkiye³¹ Kararı

Öz: *Bu karar, başvuranın kamulaştırılan mülküne dair ilgili kamulaştırma kararı ve işlemleri hakkında yeterince bilgilendirilmeksizin bu işlemin gerçekleştirildiği iddiasına dair kabul edilemezlik kararı hakkındadır.*

Başvuru, idare tarafından usulüne uygun olarak yürütülmediği iddia edilen bir kamulaştırma işlemiyle ilgilidir.

Başvuran, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesini ileri sürerek, tazminat ödenmeksizin mülkünden yoksun bırakıldığını iddia etmekte ve idarenin resmi kamulaştırmayı düzenleyen kurallara aykırı olarak taşınmazına el koyduğunu ileri sürmektedir. Başvuran aynı zamanda, Sözleşme'nin 6. maddesi anlamında adil yargılanma hakkının ihlal edilmesinden şikâyetçi olmaktadır.

İdare, 2 Aralık 1985 tarihinde, başvuranın mülkünün kamulaştırılmasına karar vermiştir. İdare, 28 Nisan 1986 tarihinde, bu vesileyle açılan banka hesabına kamulaştırma bedeli bağlamında bir meblağ yatırmıştır. Bununla birlikte, PTT, ilgilinin bulunamaması nedeniyle, başvurana kamulaştırma kararını tebliğ edememiştir. İdare, daha sonra Bakırköy Nüfus Müdürlüğünden, Küçükçekmece Vergi Dairesinden, Bakırköy Tapu ve Kadastro Müdürlüğünden, İkitelli – Ziyagökalp mahallesinin muhtarından ve Bakırköy Jandarma Komutanlığından ilgilinin adresini talep etmiştir. Yapılan araştırmalara rağmen, kamulaştırma kararının tebligatı, ilgilinin belirttiği son adreste tanınmadığı gerekçesiyle yapılamamıştır. İdare, başvuranın adresinin belirlenmesinin mümkün olmadığı gerekçesiyle, basında ilan yoluyla tebligatın yapılmasına karar vermiştir. İlan, 29 Şubat 1988 tarihinde yayımlanmıştır. Söz konusu taşınmaz, 30 Temmuz 1990 tarihinde, İdare adına tapu siciline tescil edilmiştir. Başvuran, 13 Ocak 2009 tarihinde, İdare tarafından taşınmazının fiilen kamulaştırılması nedeniyle yerel mahkemeler önünde tazminat davası açmıştır. Yerel mahkemeler, kamulaştırma kararının tebligatının usulüne uygun olduğu ve söz konusu kararın yayımlandığı tarihin ardından yaklaşık 21 yıl sonra tazminat davası açan başvuranın dava hakkının düştüğü gerekçesiyle, ilgilinin talebini reddetmişlerdir. Başvuran tarafından yapılan bireysel başvuru aynı zamanda, Anayasa Mahkemesi tarafından reddedilmiştir. Bu karar, başvurana 21 Ocak 2015 tarihinde tebliğ edilmiştir.

AİHM öncelikle, idari makamların, başvuranı mülkünün kamulaştırılacağına dair bilgilendirmek için gerekli girişimlerde bulduklarını ve bu vesileyle açılan bir banka

³¹ Ömer Çelik / Türkiye Kararı, No. 27043/15, 12 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213574>

hesabına kamulaştırma bedeli bağlamında bir meblağ yatırdıklarını gözlemlemiştir. İlgilinin adresinin bulunmadığını ve dolayısıyla, idarenin basında kamulaştırma ilanı yayımladığını tespit etmiştir. AİHM, başvuranın ilanının yayınlanmasından 21 yıl sonra tazminat davası açtığını belirterek, ulusal mahkemelerin kamulaştırmanın 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 28 ve 35. maddeleri uyarınca usulüne uygun olarak tamamlandığı, taşınmazın idare adına tapu siciline usulüne uygun olarak tescil edildiği ve başvuranın verilen yasal süre içinde davasını açmadığı kanısına vardıklarını değerlendirmiştir. AİHM, ulusal mahkemelerin vardıkları bu sonucun herhangi bir yasal dayanaktan yoksun olduğunun veya iç hukuktaki hükümlere aykırı olduğunun düşünülmesini sağlayacak herhangi bir unsur görmediğini belirtmiştir.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında AİHM, başvurana kamulaştırma kararını tebliğ etmek amacıyla ilgilinin adresini belirlemek için idare tarafından ciddi bir özen gösterilmediğini belirten herhangi bir unsurun bulunmadığı kanısına varan ulusal mahkemeler tarafından yapılan değerlendirmede keyfi ya da açıkça mantıksız herhangi bir unsur görmediğini belirterek başvuran tarafından dile getirilen şikâyetlerin kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

29- *Demokrasi ve İnsan Hakları Kaynakları Merkezi ve Mustafayev/Azerbaycan*³² Kararı

Öz: *Bu karar, başvuranların banka hesaplarına tedbir konulmasına ve yerel makamlarca başvuranın hareket serbestisinin sınırlandırılmasına ilişkindir.*

Başvuran insan haklarının korunması alanında uzmanlaşmış ve vekil olarak AİHM önünde çok sayıda dosya getiren Azerbaycan Barosuna kayıtlı bir avukattır. Başvuran Mustafayev ayrıca hukuk eğitimi ve insan haklarının korunması alanında faaliyet gösteren başvuran derneğin kurucusu ve başkanıdır. 22 Nisan 2014 tarihinde Savcılık tarafından yetkinin kötüye kullanılması ve sahtecilik suçlarından başvuranların adının zikredilmediği genel olarak bazı sivil toplum örgütlerinin mali işlemleri ilgili olarak ceza soruşturması başlatmıştır. Bu soruşturma sırasında başvuran derneğin Azerbaycan Uluslararası Bankasındaki hesaplarına ceza soruşturması devam ettiği müddetçe geçerli olmak üzere tedbir konulmuştur. Kararda Savcılığın 14 Mayıs 2014 tarihinde bu hesaba ABD Demokrasi İçin Ulusal Yardım Kuruluşunca 11.993 Amerikan doları gönderildiğine dair delil elde ettiğine yer verilmiştir. Ayrıca 30 Ekim 2014 tarihinde Nasimi Mahkemesi başvuranın Azerbaycan Uluslararası

³² *Demokrasi ve İnsan Hakları Kaynakları Merkezi ve Mustafayev / Azerbaycan Kararı*, No. 74288/14 ve 64568/16, 14 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-212139>

Bankasındaki banka hesaplarına tedbir konulmasına karar vermiştir. Kararda bir kanun hükmüne atıf yapılmamıştır. Kararın gerekçesinde, Avrupa Konseyinden 850 Avro'nun başvuranın banka hesabına transfer edilmiş olduğu belirtilmiştir. 28 Ağustos 2015 tarihinde Nasimi Mahkemesi, Savcılığın talebi üzerine 850 Avro tutarındaki transfer ile ilgili tedbirin kaldırılmasına karar vermiştir.

Bunun yanında 2014 yılı sonbaharında belirtilmeyen bir tarihte başvuran ülkeden çıkışının yasaklandığını öğrenmiştir. 13 Eylül 2015 tarihinde Bakü'den Tiflis'e uçmak isterken kendisine seyahat yasağının olduğu bildirilmiştir. 23 Temmuz 2019 tarihinde Savcılık, seyahat yasağının kaldırıldığını başvurana bildirmiştir.

Diğer taraftan vergi makamlarınca yapılan bir denetim kapsamında 12 ve 13 Mart 2015 tarihinde başvuraya derneğin 4.897 manat (yaklaşık 2.450 Avro) vergi ödemesi gerektiği tespit edilmiştir. Bu kapsamda vergi makamlarının talebi üzerine 8 Temmuz 2016 tarihinde başvuranın ülkeden ayrılmasının da kısıtlanmasına karar verilmiştir. Kararda tedbirin geçici olduğu belirtilmediği gibi bir süre sınırı da getirilmemiştir.

Başvuran Sözleşme'nin 6, 11, 13, 18 ve 34 maddesi ile mülkiyet hakkı ile seyahat özgürlüğünün ihlal edildiğini iddia etmektedir.

AİHM insan hakları alanında faaliyet gösteren başvuran dernek ile başkan avukat diğer başvuranın banka hesaplarının bir ceza soruşturması çerçevesinde ancak ilgili usul kanunu hükümlerine aykırı olarak herhangi bir suç isnadında bulunulmadan dondurulması nedeniyle hukukilik ölçütü yönünden Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin (P1-1); tedbir kararlarının tebliğ edilmediği hâlde başvuranların itirazının reddedilmesi ve devam eden tedbirler için etkili bir başvuru yolu öngörülmemesi nedeniyle P1-1 ile bağlantılı olarak Sözleşme'nin 13. maddesinin; bir suç isnadı olmayan ceza soruşturması sırasında kanunda öngörülmediği hâlde seyahat yasağı uygulanması ve vergi borcunun tahsili için daha uygun araçlara başvurulmadığı anlaşıldığından meşru bir sebep gösterilmeden seyahat yasağı uygulanması nedeniyle Sözleşme'ye Ek 4 No.lu Protokol'ün 2. maddesinin; bu haklara getirilen kısıtlamalar yönünden insan hakları alanındaki faaliyetlerinden dolayı cezalandırmak ve bu faaliyetlerine devam etmelerini engellemek yönünde gizli bir amaç bulunduğu gerekçesiyle mülkiyet hakkı ve seyahat özgürlüğü ile bağlantılı olarak Sözleşme'nin 18. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

30- *Kindlhofer / Avusturya*³³ Kararı

Öz: *Bu karar, cezai konularda temyiz hakkının ihlal edilmediği hakkındadır.*

Başvuru, başvuranın Styria (Avusturya) Bölge Polis İdaresi tarafından 2012 yılında maddi hasarlı bir trafik kazasına karışmış bir arabayı kullanmak ve kazayı gecikmeksizin en yakın polis karakoluna bildirmemekten dolayı 200 Avro ceza ve 20 Avro masraf ödemek durumunda kalması ve ayrıca söz konusu cezanın ödenmemesi durumunda başvuranın 4 gün hapis cezası ile cezalandırılacağı belirtilmesi ile ilgilidir.

Başvuranın söz konusu cezaya yaptığı itiraz Bölge İdare Mahkemesi tarafından reddedilmiştir. Bölge İdare Mahkemesi ayrıca iş bu karara karşı Danıştay nezdinde temyiz yolunun İdare Mahkemesi Kanunu kapsamında kapalı olduğunu belirtmiştir (İdare Mahkemesi Kanunu 25/a maddesine göre 400 Avro'ya kadar para cezalarına karşı temyiz mümkün değildir).

Bunun üzerine başvuran Cezai Konularda Temyiz Hakkı başlıklı AİHS Ek 7 No.lu Protokol 2. maddenin ihlal edildiği iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurmuştur. Başvuran, İdare Mahkemesi Kanunu 25/a maddesinin temyiz hakkını elinden aldığı, bu şekilde AİHS Ek 7 No.lu Protokol 2. maddenin ihlal edildiğini ve bunun da Anayasaya aykırı olduğunu iddia etmiştir. Anayasa Mahkemesi netice itibarı ile başvuruyu Anayasal herhangi bir hakkın ihlal edilmediği gerekçesi ile reddetmiştir.

Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında silahların eşitliği ilkesinin ve Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokolün 2. maddesi kapsamında cezai konularda temyiz hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmiştir.

AİHM, Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokolün 2. maddesi kapsamında yaptığı değerlendirmesinde ise başvurana uygulanan cezanın Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokolün 2/2. Maddesinde ifade edilen 'hafif nitelikli suçlar' kapsamında kalıp kalmayacağını öncelikle belirlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu kapsamda başvurana uygulanan cezanın metninde ifade edilen '*...para cezasının ödenmemesi durumunda 2 haftaya kadar hapis cezasına...*' ibaresinin davanın özel koşulları kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu kapsamda Mahkeme, para cezasının ödenmemesi halinde hapis cezasının, uygulanması bir dizi usuli güvenceye tabi olan iç hukukta istisnai bir tedbir teşkil ettiği kanaatine varmış ve bu durumda, başvurana uygulanan cezanın birincil yaptırım olarak hapis cezasından önemli ölçüde

³³ *Kindlhofer / Avusturya* Kararı, No. 20962/15, 26 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-212689>

farklı bir tedbir olarak değerlendirilmesi gerektiğini ve bu nedenle, başvurana uygulanan cezanın Sözleşmeye Ek 7 No'lu Protokol'ün 2 / 2. maddesi anlamında hafif nitelikli olarak kabul edilmesi gerektiğine ve Sözleşmeye Ek 7 No'lu Protokol'ün 2 / 2. maddesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

31- Refii Samim BERENT ve Diğerleri / Türkiye³⁴ Kararı

Öz: *Bu karar, Devletin, şirket adına (Pamukbank) hareket edenlerin hukuka aykırı olduğu iddia edilen eylemlerinden dolayı herhangi bir hukuki sorumluluk taşımamasının söz konusu olamayacağı ve mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin orantılı olduğu hakkındadır.*

Başvuranlar Pamukbank'ın küçük hissedarları olup Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK), 18 Haziran 2002 tarihinde aldığı bir karar ile Pamukbank'ın yönetim ve denetimini Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna (TMSF) devretmiştir. Bankanın 470 milyon TL ödenmiş sermaye tutarındaki zararının Fon tarafından devralınması sonucu, adı geçen Banka hisse senetlerinin mülkiyeti TMSF'ye intikal etmiştir.

Başvuranlar tarafından, Bankanın TMSF'ye devrine ilişkin Kurul Kararının, Banka hisselerinin TMSF'ye intikal etmesine dair kararın ve TMSF'nin, Bankanın satış sürecinin başlatmasına dair kararlarının iptali talebiyle Danıştay nezdinde açılan davalar da ret ile sonuçlanmıştır.

Başvuranlar, AİHM'e yaptıkları başvuruda, Devletin Pamukbank'taki hisselerini devralması nedeniyle mülkiyetten barışçıl şekilde yararlanma haklarının ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuşlardır. Söz konusu devralmanın iptali için açtıkları davanın, kendilerine göre ana hissedarlar ile Devletin yetkili kurumları arasında imzalanan anlaşmadan kaynaklanan Danıştay'ın yaklaşımındaki değişiklik nedeniyle reddedildiğini ileri sürmüşlerdir.

AİHM, yerel makamların Pamukbank'ın yönetim ve kontrolünün yanı sıra tüm hisselerinin Fona devredilmesinin amacının ülkenin finansal istikrarını ve bankacılık sistemini korumak olduğunu, Devletin bankayı devralmasına ilişkin olarak ne yerel mahkemeler ne de AİHM tarafından tespit edilen herhangi bir hukuka aykırılık bulunmadığını, Devletin, hisse sahiplerinin Pamukbank'taki yatırımlarını koruma yükümlülüğü olmadığını, 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin de Devlet'e böyle bir pozitif yükümlülük getirmediğini; gerçekten de, bu hükmün Sözleşmeciler Devletlere özel kuruluşların borçlarını karşılama konusunda

³⁴ Refii Samim BERENT ve Diğerleri / Türkiye Kararı, No. 33461/09, 21 Eylül 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-212878>

herhangi bir genel yükümlülük yüklediği şeklinde yorumlanamayacağını Mahkemenin birçok kez vurguladığını belirtmiştir.

AİHM, mevcut başvuruda, Devletin Pamukbank'ın kaynak eksikliği nedeniyle herhangi bir hukuki sorumluluk üstlenmesini gerektiren ek nedenlerin bulunmadığını, bu bağlamda; başvuruların yatırım amacıyla özel bankanın azınlık hisselerini ellerinde bulundurarak, kötü yönetim ve hatta dolandırıcılık da dâhil olmak üzere belirli riskler üstlendiklerini, dolayısıyla, Devletin, şirket adına (Pamukbank) hareket edenlerin hukuka aykırı eylemlerinden dolayı herhangi bir hukuki sorumluluk taşımamasının söz konusu olamayacağına hükmetmiştir.

AİHM yukarıda açıklanan hususları göz önünde bulundurarak ve ekonomi politikasını ilgilendiren konularda Devletlere tanınan geniş takdir marjını dikkate alarak, söz konusu müdahalenin ulaşılmak istenen kamu yararı ile orantılı olduğu sonucuna varmıştır.

Sonuç olarak, AİHM başvuruların mülklerinden barışçıl şekilde yararlanma haklarına ilişkin şikâyetlerinin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna ve başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

32- *Lekić / Slovenya*³⁵ Kararı

Öz: *Bu karar, şirket peşesinin kaldırılması hakkındadır.*

Başvuru, 1993 yılından itibaren genel müdürlük görevini de üstlenen, %11,11 hisseye sahip limited şirket ortağının şirketin feshedilmesinin ardından şirket borçlarından şahsen sorumlu tutulmasıyla ilgilidir. 1995 yılında likiditesi ve mali gücü kalmayan şirket faaliyetlerini durdurmuştur. 1997 yılında şirketin ortakları iflas başvurusunda bulunmuşlarsa da, yetkili mahkeme, masrafların ödenmemesi nedeniyle başvuruyu reddedince, ortaklar o dönem yürürlükte olan mevzuat uyarınca mahkemenin şirketi resen tasfiye etmesini beklemeye karar vermişlerdir. Bununla birlikte, Sloven şirketler hukuku mevzuatı 1999 yılında değiştirilmiştir. Yapılan değişiklikle, ulusal mahkemelere faal olmayan şirketleri tasfiye sürecine girmeden sicilden silme yetkisi verilmiştir. Bu, şirketlerin varlıkları tahsil edilip, borçları ödenmeden feshedilmesi sonucunu doğurmaktaydı. Şirketlerin ortakları ise bu şekilde kapatılan şirketlerin borçlarından müşterek ve müteselsil olarak sorumlu tutulmuşlardır.

2001 yılında başvuranın ortağı olduğu şirkete de bu yeni mevzuat hükümleri uygulanmıştır. Ancak şirket tescil adresinde veya başka bir adreste bulunamadığından bu karar

³⁵ *Lekić / Slovenya* Kararı, No. 36480/07, 11 Aralık 2018, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-188268>

şirkete tebliğ edilememiştir. Başvurana göre, sicilden silme işleminden kendisi ancak 2004 yılının Aralık ayında haberdar olmuştur. Bu arada, Slovenya Demiryolu Şirketi, şirketin yasal faizi ile birlikte yaklaşık 20.000 Euro'luk borcu için şirketin 7 ortağına icra emri göndermiş ve bu kapsamda başvuranın kişisel malvarlığına el konulmasına karar verilmiştir. Başvuran mahkemeye itiraz ederek, şirketin faal bir ortağı olmadığını ve borçtan şahsen sorumlu tutulamayacağını iddia etmiştir. Başvuranın itirazları Yerel Mahkemeler ve Slovenya Anayasa Mahkemesi tarafından reddedilmiştir. Başvuran şirketin anılan borcu için toplam 32.795 Euro ödeme yapmıştır.

Başvuran, özellikle Sözleşme'nin 1 No'lu Protokolünün 1. maddesine dayanarak, şirketin feshedilmesinin ve şirket borçlarından şahsen sorumlu tutulmasının mülkiyet haklarına müdahale ettiğinden şikâyet etmiştir. Başvurana göre, şirketin terkin prosedürü kapsamında şirket peçesinin kaldırılması yasal kesinlik ilkesini de ihlal etmiştir.

AİHM, özellikle, 1999'da Resmi Gazete'de yayımlanan mevzuat değişikliğinin, başvuranın şirketinin olası durumu ve kendisinin borçlarından sorumlu tutulması riskiyle karşı karşıya olduğunu açıkça ortaya koyduğunu ifade etmiştir. Şirketin ortağı ve eski genel müdürü olarak, başvuran şirketinin statüsünden ve alacaklısı tarafından şirket aleyhine açılan davaların yanı sıra, özellikle iflas etmiş şirketlerle ilgili olarak, ilgili iç hukuktan haberdar olmalıdır. Bu nedenle, şirketin karşı karşıya olduğu tüm önemli sorunları ele alması ve ayrıca kendisine gönderilen mektupları takip etmek gibi temel yönetsel faaliyetleri yürütmesi de kendisinden beklenebilirdi. AİHM, bu nedenle, başvuranın sicilden silinme davasında verilen kararların kendisine tebliğ edilmediğine ilişkin itirazını yerinde görmemiştir. Zira tebligatla birlikte sicil veya Resmi Gazete'de yayım da (bilgilendirme için) yeterli bir yöntemdir.

Ayrıca AİHM, başvuranın haklarına müdahalenin asıl amacının kamu yararına, yani sosyalist ekonomiden serbest piyasa ekonomisine geçiş döneminde ticari piyasada istikrarı ve mali disiplini sağlamak olduğunu tespit etmiştir. Faal olmayan şirketlerin üyelerini şirketlerin borçlarından sorumlu kılmak için kurumsal peçenin kaldırılması, mahkemelerin, Devlet için önemli mali sonuçları olan, eski mevzuat uyarınca yıllarca süren tasfiye davalarıyla dolup taşmasını önlemeyi amaçlanmıştır.

Diğer yandan, getirilen yükümlülük, bir şirketin işleyişini aktif olarak etkileyebilen ortaklarla sınırlıydı. Zira, 2002 yılında mevzuatta yapılan bir değişiklik sonrasında, yerel mahkemelerce başvuran gibi bir şirkette en az %10 hisseye sahip olan tasfiye şirketlerinin üyelerinin şirketlerinin borçlarından şahsen sorumlu olduklarına dair açık ve tutarlı yerel içtihat

oluşturulmuştur. Düzenlemenin yukarıda aktarılan amacı ile birlikte oluşturulan bu içtihadı da dikkate alan AİHM, başvuranın kendisi ve aleyhindeki yargılamalar ile ilgili olarak, AİHM, yerel mahkemelerin, başvuranın şirketin yönetiminde aktif olarak yer aldığı ve dolayısıyla yeni mevzuat uyarınca sorumlu olduğu sonucuna varan gerekçesine katılmamak için hiçbir neden görmediğini ifade etmiştir.

Ayrıca, AİHM, 1999 mevzuatına göre şirket ve ortaklarının, ilgili kanunun yürürlüğe girmesinden önce, şirketin feshini ve şirketlerin borçları için kişisel sorumluluğu ortadan kaldıracak şekilde şirketin feshedilmesi için dava açmak için yeterli zamanları (bir yıl) olduğunu da ifade etmiştir. Bunun yerine, borçlarını ödeyememesine veya kurulduğu faaliyetleri yerine getirememesine rağmen şirketin varlığını sürdürmüşlerdir.

Öte yandan AİHM'e göre, başvuran diğer ortaklardan daha fazla ödeme yaptığını düşünseydi, onlara karşı tazminat talep etmek için hukuk davası açabilirdi.

AİHM bu gerekçelerle başvuranın şirketinin borcundan sorumlu tutulmasının orantısız olmadığına ve bireysel ve aşırı bir yüke maruz kalmadığına, bu nedenlerle de mülkiyet hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

33- *Mifsud ve Diğerleri / Malta*³⁶ Kararı

Öz: *Bu karar, uzun süren ve tamamlanamayan kamulaştırma süreci ve mülkiyet hakkının ihlali hakkındadır.*

AİHM 23 Ekim 2020 tarihli kararıyla, başvuranların 1978 ve 1984 yıllarında kamulaştırılmasına karar verilen taşınmazları yönünden kamulaştırma sürecinin 2012 yılına kadar tamamlanamaması ve kamulaştırma amacının da kalmaması nedeniyle meşru amaç ve ölçülülük yönlerinden Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

AİHM Sözleşme'nin 41. maddesi kapsamında öncelikle 2012 yılına kadar başvuranların 509 ve 139 m² büyüklüklerindeki taşınmazlarına el konulması sürecini değerlendirmiştir. Mahkeme başvuranların el konulduğu tarihte tarım arazisi olarak kullanılan taşınmazlar ile ilgili yararlı olabilecek bir değerlendirme sunmadığını dikkate alarak Hükûmetin belirttiği 2.745 Avro tutarında maddi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

³⁶ *Mifsud ve diğerleri / Malta* Kararı, No. 38770/17, 25 Kasım 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213760>

2012 yılında 509 m² büyüklüğündeki taşınmazın kamulaştırılması yönünden ise kamulaştırmanın kamu yararı amacını takip etmediği ve başvurulara ise bir tazminat ödenmediği dikkate alınmıştır. Mahkeme bir ihlal tespitine karar verildiği takdirde taraf devletin ihlale son verilmesi ve ihlalden önceki duruma mümkün olduğunca dönülmesini sağlaması gerektiği yönündeki içtihadına atıf yapmıştır. Eğer ihlalin doğası eski hale getirmeye izin veriyorsa devletin bunu sağlamakla yükümlü olduğu hatırlatılmıştır. Mahkeme ilk hükmünde en uygun giderim yolunun mülkün aynen iadesi olduğunu, böylelikle başvuruların Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlali olmasaydı olabilecek en uygun duruma getirilebileceğini belirtmiştir. Mahkeme taraf devletin bu yükümlülüğüne uymaması hâlinde ise taşınmazın mevcut rayiç değerine tekabül eden tutar bir tazminat ödenmesi gerektiğini açıklamıştır.

Bu ilkeler ışığında AIHM taraf devletin 509 m² büyüklüğündeki taşınmazı üç ay içinde başvurana iade etmesine, alternatif olarak devletin bu yükümlülüğe uymakta başarısız olması durumunda ise aynı üç aylık süre içinde 500.000 Avro maddi tazminat ödemesine karar vermiştir.

34- Kooperativ Neptun Servis / Rusya³⁷ Kararı

Öz: *Bu karar, kanuna aykırı yapıların yıkımının yargısal makamlarca incelenememesi ve mahkemeye erişim hakkına ilişkindir.*

30 Haziran 1994 tarihinde başvuran şirket Moskova Belediye Meclisiyle bir taşınmaz ile ilgili olarak kira sözleşmesi imzalamıştır. Sözleşme, 30 Haziran 2019 tarihine kadar geçerli olup başvuran şirket tarafından eğlence merkezi olarak faaliyet gösterecek üç katlı bir bina yapılması öngörülmüştür.

Hükümet kira sözleşmesine aykırı olarak gerekli izinler de alınmaksızın başvuranın başka bir bina daha yapmış olduğunu öne sürmüştür. Başvuran ise Moskova Güney Bölgesi Meclisi tarafından bu yapıya izin verilmiş olduğunu, ilgili teknik kuruluşun da onay verdiğini belirtmiştir. (2) no'lu bina 13 Kasım 2001 tarihinde tapuda başvuru adına tescil edilmiştir.

2006 yılında Moskova Taşınmaz Kaynakları Müdürlüğü tarafından başvuran aleyhine dava açılmış, bu dava aynı yıl Moskova Ticaret Mahkemesince reddedilmiştir.

2012 yılında Belediye başvuran aleyhine (2) no'lu yapının tapusunun iptali istemiyle dava açmıştır. 14 Şubat 2012 tarihinde Moskova Ticaret mahkemesi davayı kabul etmiştir.

³⁷ *Kooperativ Neptun Servis / Rusya* Kararı, No. 40444/17, 23 Kasım 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213760>

Karar temyiz incelemesinde bozulmuş, 16 Aralık 2013 tarihinde Mahkeme bilirkişi raporuna dayalı olarak yapının teknik kurallara uygun olduğu, sağlık ve hayata yönelik ise bir tehdit oluşturmadığı, ancak izin alınmaksızın inşa edildiğini tespit etmiştir.

Başvuranın istinaf talebi 28 Şubat 2014 tarihinde İstinaf Mahkemesi Dokuzuncu Ticaret Dairesince reddedilmiştir. Temyiz talebi de aynı yıl reddedilmiştir.

Bu arada 19 Kasım 2012 tarihinde Belediye başka bir dava açarak yapımının yıkımını talep etmiştir. 3 Eylül 2014 tarihinde Moskova Ticaret Mahkemesi davayı reddetmiştir. Mahkeme 16 Aralık 2013 tarihli kararının kesin hüküm niteliğinde olduğunu belirtmiştir. Mahkeme 2006 yılında inşa edilen bina için 2012 yılında dava açıldığını, bunun ise Medeni Kanun'un 199. ve 222. maddelerinde öngörülen zamanaşımı ve kanuna aykırı yapılar ile ilgili hükümlere aykırı olduğunu açıklamıştır. Bu karar istinaf ve temyiz aşamalarında onanmıştır.

8 Aralık 2015 tarihinde Moskova Belediyesi kanuna aykırı yapılar ile ilgili bir karar almış ve ekli listedeki başvuranın yapısının da yer aldığı yapıları yıkma kararı almıştır. Bu yapı 8-9 Şubat 2016 tarihlerinde belediyece yıktırılmıştır.

AİHM müdahaleyi “kesin hükme saygı” ve “mahkemeye erişim” hakları yönünden ayrı ayrı incelemiştir. Mahkeme kesin hükme saygı ilkesi yönünden başvuruyu kabul edilemez bulmuş, ancak başvuran şirketin yıkım kararına karşı dava açamaması sebebiyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

AİHM Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin usuli gereklilikleri olduğu hatırlatmış, uyuşmazlık konusu yapının bu madde anlamında mülk teşkil ettiğini ve yıkımının da mülkiyet hakkına müdahale olduğunu kabul etmiştir. AİHM müdahaleyi kontrole ilişkin üçüncü kural çerçevesinde incelemiştir. AİHM çevreye, insan sağlığına veya hayatına yönelik bir tehdit oluşturduğu gösterilemeyen söz konusu yapının yıkımının yargısal makamlarca incelenmemesi sebebiyle müdahalenin iç hukuk hükümlerindeki koşullara uygun olmadığı için Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

35- *Abdullin / Rusya*³⁸ Kararı

Öz: *Bu karar, hükümden sonra mülkiyet hakkına devam eden müdahalenin hukuki bir dayanağının bulunmamasına ilişkindir.*

2014 yılında Kazan Şehri Teknik Üniversitesinin laboratuvar ekipmanlarının satın alınması ile ilgili ihaleler yönünden dolandırıcılık suçundan bir ceza soruşturması başlatılmıştır.

³⁸ *Abdullin / Rusya* Kararı, No. 37677/16, 23 Kasım 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213368>

11 Haziran 2014 tarihinde başvuran Üniversitenin rektör yardımcısı olup bu soruşturma ile bağlantılı olarak kendisine suç isnadında bulunulmuştur.

15 Temmuz 2014 tarihinde Vakhitovsky Mahkemesi başvuranın taşınmazına CMK md. 115 hükmüne göre geçici olarak el konulmasına karar vermiştir. Mahkeme el koymanın hukuk davasında verilecek hükmü, diğer maddi cezalar ile muhtemel bir müsadereyi güvence altına almak için gerekli olduğunu belirtmiştir. Soruşturma sonucunda başvurana dolandırıcılık, güvenin kötüye kullanılması, görevin kötüye kullanılması suçları isnat edilmiştir. Soruşturma makamları, başvuranın kontrolü altındaki iki ihalede, ihaleyi kazanan ticari şirketin ödediği meblağın bir kısmını uhdesinde tuttuğunu ileri sürmüşlerdir.

Kazan-Moskovsky Mahkemesi 14 Aralık 2015 tarihinde başvurana dolandırıcılık suçundan mahkûm etmiş ve altı yıl ay hapis cezası ile üç yıl kamu eğitim kurumları görevlerinden mahrum etme cezası vermiştir. Aynı hükümde Mahkeme, mağdur olan Üniversitenin temsilcisinin hukuk davası açma niyetini dikkate alarak el koymanın devamına karar vermiştir.

6 Nisan 2016 tarihinde Tataristan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi kararı düzeltmiş ve ek hükmü iptal etmiştir. El koyma tedbiri yönünden ise karar onanmıştır.

Kazan Şehri Vakhitovsky Bölge Mahkemesi 18 Kasım 2016 tarihinde, üniversitenin başvurana karşı açtığı tazminat davasını kabul ederek 28 milyon ruble ödenmesine karar vermiştir. 20 Şubat 2017 tarihinde Tataristan Cumhuriyeti Yüksek Mahkemesi bu hükmü onanmıştır.

AİHM öncelikle başvuranın taşınmazına konulan ve halen devam eden el koyma tedbirinin mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiğini kabul etmiştir. Mahkeme müdahaleyi kontrol yetkisine ilişkin üçüncü kural kapsamında incelemiştir.

Hukuki dayanak yönünden CMK md. 115/1 hükmüne değinilmiştir. Bu hükme göre şu üç durumda el koyma tedbiri uygulanabilmektedir: i) hukuk davasında verilen bir hüküm varsa, ii) para cezasına dair karar varsa, iii) müsadere kararı varsa. Ancak karar tarihinde bu üç türdeki davadan birinin söz konusu olmadığı kaydedilmiştir.

İlk olarak Mahkeme, suçun mağduru olan üniversitenin ilk derece mahkemesi önündeki dava sona ermeden CMK hükümlerine göre bir tazminat davası açmadığını belirtmiştir.

İkinci olarak ilk derece mahkemesinin 14 Aralık 2015 tarihli kararında bir para cezası veya başka bir maddi ceza vermediğine vurgu yapılmıştır. Üçüncü olarak müsadere kararı verilebilecek bir suçlamanın soruşturma sonunda düşürüldüğüne değinilmiştir.

Mahkeme her durumda Anayasa Mahkemesinin 29 Kasım 2012 tarihli kararına göre el koymanın mahkûmiyet hükmü sona erdikten sonra devam edemeyeceğine işaret etmiştir. Olayda ise 14 Aralık 2015 tarihli hüküm 6 Nisan 2016 tarihinde nihai hale geldikten sonra dahi devam etmektedir. AİHM, Hükûmetin buna dair bir kanuni dayanak gösteremediğine dikkati çekmiş ve mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin hukuki dayanağının olmadığı sonucuna vararak Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

AİHM, bilirkişi S.'nin raporunun delil olarak kabul edilmemesine dair gerekçenin bulunmadığı, başvuranın bilirkişi talebinin reddedildiği ve aleyhlerindeki suçlamaların düşürülmesi karşılığında K. ve D.'nin tanık olarak dinlenmesi yönleriyle Sözleşme'nin 6/1. maddesi başlığı altında yaptığı şikâyet bakımından ise başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bulmuştur.

36- Eka Mikaledza ve Diğerleri / Gürcistan³⁹ Kararı

Öz: *Bu karar, mülkiyetin tescilinde kamu makamlarının hataları ve mülkiyet hakkına müdahalede adil denge hakkındadır.*

2007 yılında Gürcistan'da bir toprak reformu yapılmış ve çıkarılan bir Tanıma Kanunu ile gerçek ve tüzel kişilerin mülklerinin tanınacağı ilan edilmiştir. Bu Kanuna dayalı olarak çıkarılan bir Başkanlık Kararnamesiyle mülk tanıma komisyonları kurulmuştur.

Başvuranlar da mülklerinin tanınması talebiyle bu komisyonlara başvurular yapmışlardır. Başvuranların bu talepleri kabul edilerek mülkler kendileri adına tapuda tescil edilmiş, ancak daha sonra bu komisyonlar Genel İdare Kanunu'nun ilgili hükümlerine dayalı olarak ilk kararlarını kaldırarak tapuları iptal etmişlerdir. Başvuranların bu işlemlere karşı başvurdukları yargısal yollar da aleyhlerine sonuçlanmıştır.

AİHM müdahaleyi ölçülülük ilkesi bağlamında iyi yönetim kriterlerine göre değerlendirmiştir. *Moskal v. Polonya* kararına atıfla bir mülkün yanlışlıkla verilmesi durumunda ancak iyi yönetim kriterleri uygulanarak iptalin mümkün olabileceği açıklanmıştır.

³⁹ *Eka Mikaledza ve Diğerleri / Gürcistan* Kararı, No. 29385/11, 25 Kasım 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213701>

AİHM öncelikle söz konusu taşınmazların tapuya tescil edilmekle mülkün mevcut olduğunu ve tapuların iptal edilmesinin de mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiğini kabul etmiştir.

Müdahalenin hukuki dayanağının Genel İdare Kanunu olduğu kabul edilmiş ve mülkten yoksun bırakmanın idari makamlarca yapılan hataların düzeltilmesi olduğu yönünde kamu yararına dayalı meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varılmıştır.

Müdahalenin ölçülülüğü yönünden ise ilk olarak kamu makamlarının başvuranların davalarında tutarsız ve uyumsuz davrandıklarına dikkat çekilmiştir. Bu çerçevede ilgili komisyonların kararlarındaki gerekçeler ile bu kararları inceleyen mahkemelerin kararlarındaki gerekçelerin farklılaştığına değinilmiştir. Ayrıca ulusal mahkemelerin başvuranların mülkiyet haklarının tanınmasına yönelik ilk taleplerinin hangi açıdan yersiz olduklarını ortaya koyamadıklarına vurgu yapılmıştır. Her durumda başvuranların taleplerinin komisyonlarca önce tanındığı ve sonrasında iptal edildiğine dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda başvuranların iyi niyetle hareket etmediklerinin Hükûmet tarafından ortaya konulmadığı açıklanmıştır. Hükûmete göre ilgili kamu makamları mülkü tanırken ve tescil ederken hata yapmışlardır. Ancak Mahkemeye göre kamu makamlarının hataları etkilenen kişinin yararına olmalı ve yapılan herhangi bir hatanın riskleri devlet tarafından üstlenilmelidir. Başvuranların mülkten yoksun bırakıldıkları hâlde kendilerine bir tazminat ödenmediğini belirten AİHM, iç hukukta ise anılan Kanun hükümlerine göre tazminat verilebilmesinin mümkün olduğuna vurgu yapmıştır. Bununla birlikte söz konusu Kanun hükümlerine göre benzer davalarda hiçbir tazminat değerlendirmesi yapılmadığı tespit edilmiştir. Başvuranların davalarında da böyle bir değerlendirme yapılmamasının Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin gerekliliklerinden olan adil denge kriterine uygun düşmediği belirtilmiştir.

AİHM sonuç olarak kamu yararına dayalı meşru bir amacı olsa da müdahalenin başvuranlara şahsi olarak aşırı bir külfet yüklediği gerekçesiyle Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

37- Kemal DEMİR ve Mehmet DEMİR / Türkiye⁴⁰ Kararı

Öz: *Bu karar, orman niteliğindeki arazinin özel mülke konu olamayacağı, buna ilişkin giderimin iç hukuk yollarının tüketilmesi ile sağlanabileceğine ilişkindir.*

Başvuranlar, kadastro çalışmalarında adlarına tespit gören tapulu taşınmazlarına karşı orman idaresinin açtığı kadastro tespitine itiraz davasında mahkemenin tapu kayıtlarını dikkate almayarak taşınmazların orman vasfıyla Maliye Hazinesi adına tapuya tesciline karar verilmesi sebebiyle mülkiyet ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

2004 yılında başlayan kadastro çalışmaları sonucunda, Tunceli Gömemiş'te bulunan iki taşınmazın başvurulara ait olduğu tespit edilmiştir. Başvuranlar, bu taşınmazlara 20 yılı aşkın bir süredir sahip olduklarını ileri sürmüşlerdir. Orman İdaresi, kadastro mahkemesinden bu iki taşınmaza ilişkin kadastro tespitlerinin iptalini talep etmiştir. Başvuranlar, bu mülklere ilişkin tapu belgesine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Kadastro mahkemesi Orman İdaresinin talebini haklı bulmuş ve bu mülkleri Hazine adına kaydetmiştir. Kadastro Mahkemesi, söz konusu taşınmazların orman niteliğinde olduğunu, bu nedenle özel mülke konu olamayacağını belirtmiştir.

Başvuranların mülkiyet hakkı kapsamındaki şikâyetleri ile ilgili olarak AİHM, iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle başvurunun bu kısmını kabul edilemez bulmuştur. Başvuranlar TMK 1007. maddede düzenlenmiş bulunan başvuru yolunu kullanmamışlardır. Başvuranlar söz konusu başvuru yolunun yeterli giderim sağlayamayacağı yönünde bir itirazda da bulunmamışlardır.

Adil yargılanma hakkına ilişkin şikâyetlere ilişkin olarak AİHM, *Petrović ve Diğerleri / Karadağ* kararında, bir arazinin ormanlık bir niteliğe sahip olduğu tespit edildiğinde, bu tür bir arazinin özel mülkiyete konu olamayacağına, özel şahıslar adına tapuya tescil edilemeyeceğine karar verdiğini hatırlatmış ve eldeki başvurunun bu kısmını açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez bulmuştur.

⁴⁰ *Kemal DEMİR ve Mehmet DEMİR / Türkiye* Kararı, No. 38851/10, 12 Ekim 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213565>

38- Niyazi Özcan / Türkiye⁴¹ Kararı

Öz: *Bu karar, başvuranın mağdur sıfatı olmadığına dair değerlendirme hakkındadır.*

Başvurana ait Aydın İl merkezinde bulunan taşınmaz, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul adına ve okula ait bahçenin genişletilmesi amacıyla 12 Ağustos 2003 tarihinde kamulaştırılmasına karar verilmiştir. Aydın Asliye Hukuk Mahkemesinin 31 Ağustos 2005 tarihli kararı ile dava konusu gayrimenkulün tapu kaydının iptali ile davacı idare adına tapuya kayıt ve tesciline, kamulaştırma bedeli olarak toplam 82.551,16 TL'nin (59.505,63 TL'nin başvuran Niyazi Özcan'a, 23.045,53 TL'nin diğer hissedar V.C.'ye) ödenmesine karar vermiştir. Aydın Tapu Sicil Müdürlüğünün 7 Nisan 2006 tarihli yazısında; *'emsal alınan 6506 ada 2 parselin İmar Yasasının 18. Maddesi uyarınca düzenleme ortaklık payı düşülmesi sonucu oluşmuş parseller olduğu'* belirtilmiştir. Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin 08 Haziran 2006 tarihli kararı ile yerel mahkeme kararının *"dava konusu taşınmazın emsalle karşılaştırması yapıldıktan sonra bulunacak değerinden, İmar Yasası'nın 18. Maddesinin ikinci fıkrası hükmü uyarınca düzenleme ortaklık payını karşılayacak oranda indirim yapılması gerektiğinin gözetilmemesi"* istinaden bozulmasına karar verilmiştir. Aydın Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 13 Kasım 2007 tarihli kararında dava konusu gayrimenkulün kamulaştırılmasına ve kamulaştırma bedeli olarak toplam 82.551,16 TL'nin (53.730,05 TL'nin Niyazi Özcan'a, 20.808,74 TL'nin V.C.'ye) ödenmesine karar verilmiştir. Yargıtay 18. Hukuk Dairesi'nin 15 Mayıs 2008 tarihli ilamıyla; dava konusu gayrimenkulün emsalle karşılaştırması yapıldıktan sonra bulunacak değerinden, İmar Kanunu 18. maddesi uyarınca düzenleme ortaklık payı oranında indirim yapılması gerektiğinin daha evvelki bozma kararında belirtilmiş olmasına rağmen, yerel mahkemenin buna aykırı karar vermesi doğru bulunmamış ve kararın yeniden bozulmasına hükmedilmiştir. Yerel mahkemece yapılan yeniden yargılamada birinci bilirkişi heyetince düzenlenen hesap raporunda düzenleme ortaklık payı düşüldükten sonra gayrimenkulün değeri toplam 58.648,21 TL olarak tespit edilmiştir. Mahkemece söz konusu rapor esas alınarak, dava konusu gayrimenkulün kamulaştırılmasına ve kamulaştırma bedeli olarak 42.275, 58 TL'nin Niyazi Özcan'a, 16.372,62 TL'nin V.C'ye ödenmesine, ayrıca ilk kararda tespit edilip davacı idare tarafından davalılar adına bankaya yatırılan kamulaştırma bedeli ile bozma ilamından sonra belirlenip hüküm altına alınan bedel arasındaki farkın (idarece fazla yatırılan paranın) var ise davalılar tarafından bankadan çekilmesine kadar işlemiş olan mevduat faizi ile davacı idareye ödenmesine 19 Kasım 2009 tarihinde karar verilmiştir.

⁴¹ Niyazi Özcan / Türkiye Kararı, No. 7429/11, 18 Kasım 2021, <https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-213567>

Nitekim Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin 03 Mayıs 2010 tarihli ilamı ile yerel mahkeme ilamının onanmasına karar verilmiştir.

Hükümet, uyuşmazlık konusu gayrimenkulün 3194 sayılı İmar Kanunu 18. maddesi kapsamında kamulaştırılması sonucunda, mülkiyetin mahkemece tespit edilen bedelinin başvurana ödenmesi ve ödenen bedelden geri tahsil edilmesi gereken kısmın da başvurandan tahsil edilmemiş olması nedenleriyle, başvuranın idareye ödemesi gereken maldan yararlanmaya devam ettiği dolayısıyla mülkiyet hakkının ihlal edilmemiş olduğu ve mağdur sıfatının bulunmadığını iddia etmiştir.

Başvuran, düzenleme ortaklık payının, belediye tarafından söz konusu bölgede yapılan çalışmalar neticesinde taşınmazda meydana gelen değer artışının karşılığını teşkil ettiğini, taşınmazın hâlihazırda imar planında imar parseli olarak sınıflandırıldığı için ulusal mahkemeler tarafından kamulaştırma tazminatında herhangi bir kesinti yapılmaması gerektiğini ileri sürerek, Sözleşme'ye Ek 1. No.'lu Protokolün 1. maddesinin ihlal edilmesinden şikâyet etmektedir.

AİHM, başvuranın, başlangıçta % 35 oranında düşülmesi gereken miktarı kamulaştırma tazminatı kapsamında aldığı ve fazla ödemeyi hiçbir zaman geri ödemediği için mağdur sıfatı bulunmadığını kaydetmektedir. Mahkeme, İcra ve İflas Kanunu'nun 39/1 maddesi ile Borçlar Kanunu'nun 135/2 maddesi gereğince bu tür alacak için yasal zamanaşımı süresi ödeme emrinden itibaren on yıl ve somut olayda 3 Mayıs 2010 tarihi olduğunu kaydetmektedir. Mahkeme, başvuranın, fazla ödemenin idareye geri ödendiğini kanıtlamadığı ve zaman aşımı süresi sona erdiği için, bu koşullarda, Sözleşme'nin 34. maddesi anlamında iddia edilen ihlal nedeniyle mağdur olduğu iddiasında bulunamayacağı gerekçesiyle başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı

Milli Mütadfaa Cad. No: 8 Bakanlıklar Kızılay/ANKARA

T: 0 (312) 549 59 05 **F:** 0 (312) 549 59 27 **e-mail:**

www.inhak.adalet.gov.tr